

גמרא סדורה מסכת זבחים

פרק ד' - "בית שמי אומרים"

לימוד פרק זה לע"נ
להב ישראל בן נעמי ושמאל פנחס ז"ל
י"ז אייר תשע"ח

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמינ!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

©

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודיך" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

ג' סיון תשע"ח

מסכת זבחים פרק ד' - "בית שמאי אומרים"

1. לו, ב - לז, ב

כ"י

משנה

מתני'
בית שמאי אומרים. מתנה אחת.
 זריקה אחת כיפר אע"פ שרובן טעונים שתי מתנות שהן ארבע:
ובחטאת שתי מתנות. מתנות אצבע ממש ובגמרא יליף טעמא:
לפיכך. חטאת וכל הזבחים לבית הלל ולבית שמאי שאר זבחים חוץ מחטאת:

נתן את הראשונה כתקנה. בשתיקה ואת השניה במחשבת אכילת בשר חוץ לזמנו כיפר וכשר הקרבן שכבר נותר הקרבן ליקרב על ידי מתנה ראשונה ואין השניה מתרת את הבשר לפיכך אינה מפגלת:

פיגול וחייבין עליו כרת. שאין מחשבת חוץ למקומו דשניה מוציאתו מידי פיגול שכבר הוקבע בראשונה שכבר קרבו כל מתיריו:

שחיסר אחת מכל המתנות לא כיפר. כדיליף בברייתא בגמרא: **לפיכך**. הואיל וכולן מתירות אין זו מתרת בלא זו ואין זו מפגלת בלא זו ואם נתן כולן כתקנן בשתיקה ואחת שלא כתקנה כגון שנתנה במחשבת חוץ למקומו או חוץ לזמנו פסול שלא נותר בראשונות ואין בו כרת שאין האחרונה מפגלתו דקסבר אין מפגלין בחצי מתיר:

גמ'
ישפך. שפיכה אחת משמע דלא כתיב סביב דילפינן מיניה שתי מתנות שהן ארבע בפרק איזהו מקומן:
מנין. שכל הדמים של כל הקרבנות שטעונים מתן דם ליסוד אם נשאר מן הדם בכלי לאחר שזרק שתי מתנותיו שצריך לשפכו ליסוד ואע"פ שלא נאמר שפיכת שיריים אלא בחטאת:

והנשאר בדם וגו'. בחטאת העוף כתיב והנשאר ימצא הוה ליה למכתב:
ומה תלמוד לומר בדם כו' אלא על הניתנין מתן ארבע. היינו חטאת שטעונה ארבע מתנות על ארבע קרנות ובחטאת כתיבי שירים לשפיכה:

לימד על כל הדמים. שנשאר בהן כלום לאחר עיקר זריקתן שישפך הנשאר ליסוד:
מנין לניתנין בזריקה. כל הדמים שכתב בהן זריקה כגון עולה ושלמים ואשם דכתיב בהו זורקו ובכור דכתיב ביה ואת דמם תזרוק (במדבר יח) וכל זריקה מרחוק משמע שזורק מן הכלי למזבח למרחוק:

שפיכה. עומד אצל היסוד ושופך:
ודם זבחיך ישפך. כל זבחים במשמע:

בית שמאי אומרים:

כל הניתנין על מזבח החיצון,

נתן במתנה אחת - כיפר,

ובחטאת - שתי מתנות.

ובית הלל אומרים:

אף חטאת שנתנה מתנה אחת - כיפר.

לפיכך,

אם נתן את הראשונה בתיקנה ואת השניה חוץ לזמנה - כיפר.

ואם נתן את הראשונה חוץ לזמנה, ואת השניה חוץ למקומה - פיגול,

וחייבין עליו כרת.

כל הניתנין על המזבח הפנימי,

שאם חיסר אחת מן המתנות - באילו לא כיפר.

לפיכך,

נתן בולן בתיקנו ואחת שלא בתיקנה - פסולה.

ואין בו כרת.

גמרא

תנו רבנן:

"מנין לניתנין על מזבח החיצון שנתנו במתנה אחת שכיפר?"

תלמוד לומר: **"ודם זבחיך ישפך"**²³⁴ (דברים יב, כז).

והאי להכי הוא דאתא?

האי מיבעי ליה לכדתניא:

"מנין לכל הדמים שטעונים מתן דם ליסוד?"

תלמוד לומר: **"ודם זבחיך ישפך"** (דברים יב, כז)!"

לז,

נפקא ליה מדרבי.

דתניא:

"דבי אומר:

"והנשאר בדם ימצה"²³⁵ (ויקרא ה, ט).

שאין תלמוד לומר "בדם",

ומה תלמוד לומר: "בדם"?

לפי שלא למדנו אלא לניתנין מתן ארבע.

שטעונין מתן דמים ליסוד²³⁶ (ויקרא ד, כה ועוד).

שאך דמים - מנין?

תלמוד לומר: "והנשאר בדם ימצה".

שאין תלמוד לומר "בדם",

ומה תלמוד לומר: "בדם"?

לימד על כל הדמים שטעונין מתן דמים ליסוד."

ואפתי להכי הוא דאתא?!

מיבעי ליה לכדתניא:

"מנין לניתנין בזריקה שנתנו בשפיכה - יצא?"

תלמוד לומר: **"ודם זבחיך ישפך"!"**

²³⁴ ועשית עליהם הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך ודם זבחיך ישפך על מזבח ה' אלהיך והבשר תאכל

²³⁵ והוא מדם החטאת על קיר המזבח והנשאר בדם ימצה אל יסוד המזבח חטאת הוא

²³⁶ ולקח מהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה

רפ"י

בירך ברכת הפסח פטר את של זבח. חגיגת ארבעה עשר שבאה עם הפסח כשהחבורה מרובה ושנינו בתוספתא דפסחים על הפסח הוא אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול הפסח ועל הזבח הוא אומר אשר קדשנו במצותיו וצונו לאכול את הזבח ואם בירך על הפסח פטר את הזבח:

על הזבח לא פטר את הפסח. וקס"ד ובפסחים נמי הכי מפרש דקסבר רבי ישמעאל זריקה בכלל שפיכה כדאמר לעיל מנין לניתנין בזריקה הניתנין בשפיכה יצא הלכך מתן דם שלמים שכתב בה זריקה בכלל מתן דם פסח שכתב בה שפיכה כדאמרין לקמן וכי בירך על הפסח פטר את הזבח שהזבח בכלל פסח אבל בירך על הזבח לא פטר את הפסח שלא מצינו לניתנין בשפיכה שכשרין בזריקה הלכך אין פסח בכלל שלמים:

ר' עקיבא אומר אין זו פוטרת את זו. דלית ליה לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא דהא דפסח בשפיכה מודם זבחיך ישפך נפקא לן לקמן ותרתני לא דרשת מיניה ולקמן פריך לרבי ישמעאל היכי דרשת ליה להכי ולהכי ותנא דברייתא קמייטא סבר לה כרבי עקיבא בהא דאין זריקה בכלל שפיכה אבל בפסח בשפיכה לא סבירא ליה כוותיה דהא לא מיתר ליה קרא דמביעיא ליה לכל הניתנין במזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר והכי אמרין בשמעתין:

סבר לה כרבי יוסי הגלילי. דאמר פסח בזריקה ונפקא ליה מואת דמס דלא כתיב דמו דליקו אבכור לחודיה:

ור' ישמעאל האי קרא. דודם זבחיך ישפך: **מפיק ליה להכי ולהכי.** בתמיה דריש ליה לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה דעל כרחך כר"ע לא אתיא דאם כן אמאי אין פסח פוטר את הזבח הואיל ושלמים בכלל פסח ואי נמי סבירא ליה לר' עקיבא פסח בזריקה כר' יוסי הגלילי כל שכן דשניהם פוטרין זה את זה וקדריש להו תו לפסח דבשפיכה:

תרי תנאי אליבא דר' ישמעאל. דמאן דיליף ליה לפסח בשפיכה לית ליה פסח פוטר את הזבח ולא פליג רבי ישמעאל אדר' עקיבא בהאי כיון דפסח בשפיכה מהאי קרא יליף תו לית לן למילף מינה ניתנין בזריקה כשרים בשפיכה ומאן דאית ליה פלוגתא לית ליה פסח בשפיכה אלא בזריקה כשלמים ומיהו פסח עיקר זבח טפל לו הלכך אין זבח פוטר לפסח אבל פסח פוטר את הזבח ובפסחים ירושלמי האי טעמא אמר בה:

בשלמא רבי ישמעאל. דמפיק מתן פסח מודם זבחיך ישפך והאי לשון רבים דדמם וחלבם כוליה בבכור מוקי לה ובשור וכשב ועז הוא דנקט לשון רבים והאי נמי דקאי לשון רבים דבשרם יהיה לך דסמיד ליה אבכור שור ובכור כשב ובכור עז:

אלא לרבי יוסי הגלילי. דאית ליה בכור לשון יחיד וקרא דנקט לשון רבים משום מעשר ופסח נקט לה ומעשר ופסח פשיטא לן שאינה מתנה לכהן אלא בעלים אכלי ליה:

מאי ובשרם. דקא"ל רחמנא לאהרן: **ומשני אחד תם ואחד בעל מום.** כלומר לעולם לשון רבים דנקט קרא קמא לאו אמיני דבכורות קאי דכולן בלשון חד בכור מפיק להו ודמם וחלבם לרבות מעשר ופסח ולשון רבים דבשרם אבכור קאי ולא אשלשת מיני בכור דקרא דתימא דחלבם ודמם נמי עליהו קאי אלא אבכור דחד מינא נמי שייך למימר ובשרם אתם ובעל מום:

לימד על בכור בעל מום שניתן לכהן שלא מצינו לו מקום אחר בכל התורה כולה. ודמן וחלבן ליכא לאוקומי בחד בכור דבעל מום לא קרב: **דסיפיה.** וכשוק הימין לך יהיה: **היינו דכתיב קדש הם כו' ותנן כו'.** כלומר היינו דקודש הם ממעט נמי תמורת מעשר ופסח מהקרבה וניליף מינה טעמא דהנך ב' משניות דתנן בהו דלא קרבי (וולדן):

סבר לה כרבי עקיבא, דאמר: לא זריקה בכלל שפיכה, ולא שפיכה בכלל זריקה.

דתנן:

"ברך ברכת הפסח פטר את של זבח, של זבח - לא פטר את הפסח, דברי רבי ישמעאל.

רבי עקיבא אומר:

לא זו פוטרת זו,

ולא זו פוטרת זו" (פסחים קכא.).

אכתי להכי הוא דאָתא?!

מיבְּעֵי ליה לְכַדְתְּנֵיא:

"רבי ישמעאל אומר:

מתוך שְׁנֵאמַר: "אך בכור שור או בכור קֶשֶׁב או בכור עֵז"²³⁷ (במדבר יח, יז),

לְמַדְנוּ לְבָכּוֹר שְׁטַעוֹן מִתּוֹ דְּמִים וְאִימּוּרִים לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ.

מַעֲשֵׂר וּפְסַח - מִנֵּיָן?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "וְדָם זְבָחֶיךָ יִשְׁפָּךְ"!

סבר לה כרבי יוסי הגלילי:

דְּתַנֵּיא:

"רבי יוסי הגלילי אומר:

'דמו' לא נאמר, אלא 'דמים' (במדבר יח, יז),

'חלבו' לא נאמר, אלא 'חלבם' (במדבר יח, יז),

לימד על: בכור,

מעשר,

ופסח - שְׁטַעוֹן מִתּוֹ דְּמִים וְאִימּוּרִין לְגַבֵּי מִזְבֵּחַ."

ורבי ישמעאל, האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי?!

תרי תנאי אליבא דרבי ישמעאל.

בשְׁלֵמָא לְרַבִּי יִשְׁמַעְאֵל דְּמוֹקִים לָהּ כּוּלֵיהּ בְּכּוֹר,

הֵינּוּ דְּכִתְיִב: **"וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ"**²³⁸ (במדבר יח, יח),

אֵלֶּא לְרַבִּי יוֹסֵי, דְּמוֹקִי לִיהּ נְמִי בְּמַעֲשֵׂר וּפְסַח,

מַעֲשֵׂר וּפְסַח בְּעֵלִים אֶכְלִי לִיהּ,

מֵאִי **"וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ"?**

אָחַד - תָּם,

וְאָחַד - בְּעַל מוּם,

לִימַד עַל בְּכּוֹר בְּעַל מוּם שְׁנֵיתָן לְכַהֵן.

שְׁלֵא מְצִינוּ לוֹ בְּכָל הַתּוֹרָה כּוּלָּהּ.

לו,ב

ורבי ישמעאל?

נִפְקָא לִיהּ מ' **"לָךְ יִהְיֶה"** (במדבר יח, יח) דְּסִיפָא.

בשְׁלֵמָא לְרַבִּי יוֹסֵי הַגְּלִילִי דְּמוֹקִי לִיהּ נְמִי בְּמַעֲשֵׂר וּפְסַח,

הֵינּוּ דְּכִתְיִב: **"לא תפדה פי קדש הם"** (במדבר יח, יז),

²³⁷ אך בכור שור או בכור קֶשֶׁב או בכור עֵז לא תפדה קדש הם את דמם תזרק על המזבח ואת חלבם תקטיר אשה לְיָחִיד לַיהוָה

²³⁸ וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָּךְ כַּחַח הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה

רס"י

כבכור ומעשר. דאין נפדין במום לחול קדושה על המעות ומיהו לא כבכור ומעשר לקרב אלא יאכלו בעלים במום:
ותנן נמי. בפסחים דתמורת פסח לא קרבה:
ואין לי לפרש. הי קריבה והי לא קריבה וקיימא לן דתמורה שהמיר בו אחר הפסח קריבה דתמורת שלמים היא ושהמיר בו קודם זמנו לא קרבה דתמורת הפסח היא:
עברה עברה. כל אשר יעבור תחת השבט במעשר והעברת כל פטר בככור:
אם כשב. ובשלמים כתיב:
שקריבה שלמים. שהרי מותר נעשה שלמים משעבר זמנו:
הוא. זבח פסח הוא הוא קרב ואין תמורתו קריבה:
אף חטאת כו'. וילפינן לה מקראי בשמעתין והדר ילפינן כולוהו זבחים מחטאת:

"הם" - קריבין,
 ואין תמורתן קריבה.

דתנן:

"תמורת בכור ומעשר,

הו, וולדו וולד וולדו עד סוף כל העולם - הרי הן בככור ומעשר,
ויאכלו במומן לבעלים" (תמורה כא).

ותנן:

"אמר רבי יהושע:

שמעתי ש: תמורת פסח קריבה,

ותמורת פסח אינה קריבה,

ואין לי לפרש" (פסחים צו:).

אלא לרבי ישמעאל דמוקי ליה כוליה בככור,
 מעשר ופסח דלא קריבה תמורתן - מנא ליה?

מעשר,

גמר 'עברה'²³⁹ (ויקרא כז, לב) 'עברה'²⁴⁰ (שמות יג, יב) מככור,
 פסח בהדיא כתב ביה.

²⁴¹"כשב" (ויקרא ג, ז),

מה תלמוד לומר: **"אם כשב"** (ויקרא ג, ז)?

לרבות תמורת הפסח אחר הפסח, שתקרב שלמים.

יכול אף לפני הפסח בן?

תלמוד לומר: **"הוא"**.

וכל הנך תנאי דמפקי ליה להאי **"דס זבחיך ישפך"** (דברים יב, כז) לדרשא אחרניא,
 האי **"כל הניתניו על מזבח החיצון שנתנו מתנה אחת שכיפר"** מנא להו?

סברי להו כפית הלל,

דאמרי: אף חטאת שנתנה מתנה אחת כיפר,

וילפינן כולהו מחטאת.

²³⁹ וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי יהיה קדש ליהוה
²⁴⁰ והעברת כל פטר דחם ליהוה וכל פטר שגור בהמה אשר יהיה לך הזקרים ליהוה
²⁴¹ ברייתא?
²⁴² אם כשב הוא מקריב את קרבנו והקריב אתו לפני יהוה

2. לז, ב - לח, א

רפ"י

"והחטאת - שתי מתנות".

אמר רב הונא:

מאי טעמא דבית שמאי?

"קרנות" ²⁴³ (ויקרא ד, כה) "קרנות" ²⁴⁴ (ויקרא ד, ל) "קרנות" ²⁴⁵ (ויקרא ד, לד) - הרי כאן שש,

ארבעה - למצוה,

ושתיים - לעכב.

ובית הלל?

"קרנת" "קרנת" "קרנות" - הרי כאן ארבע,

שלוש - למצוה,

אחת - לעכב.

ואימא: כולו למצוה!

כפרה בכדי לא אשכחן.

ואיבעית אימא:

היינו טעמא דבית הלל:

אהני מקרא, ואהני מסורת,

"אהני מקרא" - לטפויי קרא.

ו"אהני מסורת" - לבצורי קרא

אלא מעתה: "לטטפת" ²⁴⁶ (שמות יג, טז) "לטטפת" ²⁴⁷ (דברים ו, ח) "לטטפות" ²⁴⁸ (דברים יא, יח) -

הרי כאן ארבע:

אהני קרא, ואהני מסורת,

חמשה בתי בעי למיעבד!

סבר לה רבי עקיבא,

דאמר: טט בכתיפי - שתיים,

פת באפריקי - שתיים.

אלא מעתה, "בסכת ... בסכת ... בסופות" ²⁴⁹ (ויקרא כג, מב-מג),

אהני מקרא, ואהני מסורת,

חמשה דפנתא בעי למיעבד!

לח, א - הלל - דל חד לגופיה ²⁵⁰,

וחד - לסככה.

אתאי הלכתא וגרעתה שלישית, ואוקימתה אטפח.

אלא מעתה, "וטמאה שבעים" ²⁵¹ (ויקרא יב, ה) - "שבעים",

אהני קרא, ואהני מסורת

ארבעים ותריין בעיא למיתב!

שאני התם, דכתיב: "כנדתה" (ויקרא יב, ה).

קרנת קרנת קרנות. שלש פרשיות נאמרו בחטאות החיצונות בויקרא אחת בשעיר נשיא וב' בחטאת יחיד אחת בכשבה ואחת בשעירה בשתיים כתיבי על קרנת חסר והאחת מלא וב"ש אית להו יש אם למקרא הרי כאן שש ואין במזבח אלא ארבע והשתיים יתירות לא נאמרו אלא ששנה עליה הכתוב לעכב ארבע נאמרו למצוה שמצוה בארבע מתנות ושתיים נשנו מהן לעכב:

וב"ה. סברי יש אם למסורת הלכך הרי די גי מהן למצוה נאמרו שמצוה לכתחילה ליתן אף עליהן והאחת מעכבת כדמפרש ואזיל:

ואימא כולהו למצוה. ואין כאן אחת לעכב שהרי לא שנה באחת מהן:

בכדי. בלא מתן דמים:

אהני קרא. דמשמע שש:

ואהני מסורת. דמשמע ארבע הלכך טפי חדא אמסורת ובציר חדא ממקרא והו להו חמש נמצא ששנה באחת:

לטטפת לטטפת לטוטפות. דילפינן מינה ארבע בתים לתפילין ואנן בכולהו לטוטפות קרינן נמי אהני קרא כו':

סברי ב"ה כרבי עקיבא. דילין

לה מקרא אחרינא:

כתפי. שם מקום:

התם דל חד לגופיה. פש להו

ארבע:

וחד לסכך. מאחר שהתחיל לפרש תבניתה פירש סכך עם דפנותיה פשו תלת:

אתאי הילכתא. שנאמרה למשה מסיני וגרעתה לשלישית כך נאמרה הלכה שהשלישית דייה בטפח היינו דתנן שתיים כהלכתן שלישית אפיי טפח:

וטמאה שבעים שבעים. כתיב נימא נמי אהני מסורת לטפויי פלגא דתוספי שבעים על שבעיים ואהני מקרא לבצורי פלגא נמצאת מוסיף על שבעי כ"ח חציו של נ"ו:

בעי למיתב. ימי טומאה יולדת

נקבה:

שאני התם דכתיב כנדתה. משמע שלא ירד הכתוב למנין ימים אלא למנין שבועות שהנדה שבוע אחת והיולדת שבועים שאם אתה אומר שבעים הפלגת מתורת נדה הרבה אבל כשאתה אומר שבועים קרבת לתורת נדה:

²⁴³ ולקח הנהו מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העלה

²⁴⁴ ולקח הנהו מדמיה באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח

²⁴⁵ ולקח הנהו מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנת מזבח העלה ואת כל דמה ישפך אל יסוד המזבח

²⁴⁶ והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו והיה ממאריים

²⁴⁷ וקשרתם לאות על ירך והיו לטטפת בין עיניך

²⁴⁸ ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם וקשרתם אתם לאות על ידכם והיו לטוטפת בין עיניכם

²⁴⁹ מב בסכת תשבו שבעת ימים כל האורח בישדאל ישבו בסכת. מוג למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים אני ה' אלהיכם

²⁵⁰ גירסת הגהות הב"ח. גירסת מהדורת וילנא: חד קרא כוליה לגופיה

²⁵¹ ואם נקבה תלד וטמאה שבעים כנדתה וששים יום וששת ימים תשב על דמי טהרה

3. לח, א-ב

רפ"י

ותנא. דמתני לא מייתי להא דב"ה כרב הונא אלא מהכא:
וכפר וכפר וכפר. בשעיר נשיא ושעירה וכשבה שכולן על המזבח החיצון:
מפני הדין. שחזר חלילה ומלמד על החטאת החיצונה שכל מתנותיה מעכבות לכך נאמרו אלו להכשיר אם חיסר:
והלא דין הוא. להכשירה במתנה אחת וקרא למה לי:
נאמרו דמים למטה. מחוט הסיקרא כל הדמים חוץ מחטאת ונאמרו דמים למעלה מחוט הסיקרא חטאת מה תחתונים כפר במתנה אחת דכתיב ודם זבחך ישפך ומיהו חטאת מהאי קרא לא יליף דלא שייכי ביה לשון שפיכה כי אם זריקה שהיא במתנת אצבע אלא בבנין אב למד מן התחתונים דאף הוא כפר במתנה אחת:
בפנים. בחטאות הפנימיות:
בחוץ. בחטאות החיצונות:
לא עשה ולא כלום. בפירקין ילפינן לה:
חוץ מחוץ. חטאת מעולה:
דיני חטאת. החיצונה שהיא חטאת וכתוב בה ארבע קרנות כמו שאמרנו למעלה קרנת קרנת חטאת ונאמרו בה ארבע קרנות כדלקמן למעלה הוא אומר קרן קרנות בפר כהן משיח הרי שתים למטה הוא אומר בפר העדה קרן קרנות ארבע:
ולא יוכיח חוץ. דשאר דמים חוץ ולא נאמר בהן קרנות:
מיבעי ליה לגופיה. בכל חד וחד ללמדך שכפר על החטא:
אימא וכפר כו'. אבל למיעקרינהו לגמרי לא:
א"כ. דדרשינן כפר אע"פ שנתן כולן למטה מן החוט:
בטלת תורת קרנות. הכתובים בחטאת ועל חנם כתיב בה קרנות דהיינו למעלה:
ופרכינן ואי דרחמנא אמר. דליבטלון בדיעבד מוכפר ליבטלון וכי כתבינהו למצוה כתבינהו:
איזהו דבר שצריך שלשה. וכפר הוי אומר אלו קרנות וכדאמרין דכל חד וחד מיעט חדא קרן וקם ליה אקרן אחת לעכב דאי כדקאמרת לאשמועינן דאי יהיב כולהו למטה כשר (למטה) ארבע וכפר הוה ליה למיכתב להכשיר ארבע המתנות למטה:
ואימא וכפר אף ע"פ שלא נתן אלא אחת למעלה ושלוש למטן. ולהכי לא כתיבי ארבעה משום דחדא מיהא (לא) מעכבא בלמעלה ותלת איתכשרי למטה אבל למיעקרינהו לא:
הזה ממנו. מדם פר יום הכפורים בסדר יומא:
אחת למעלה ושבע למטה. כדכתיב על פני הכפרת קדמה ולפני הכפרת יזה שבע פעמים (ויקרא טז) וקא ס"ד אחת מחציו עביו של כפרת ולמעלה ושבע מחציה ולמטה:
ומשני ההוא כמצליף. כדמפרש ואזיל:

.]

ותנא מייתי לה מהכא:
"וכפר" (ויקרא ד, כו) 252 "וכפר" (ויקרא ד, לא) 254 "וכפר" (ויקרא ד, לה) - מפני הדין.
שכול, והלא דין הוא: נאמרו דמים למטה, ונאמרו דמים למעלה,
מה מתן דמים האמורים למטה, נתנו במתנה אחת - כיפר,
אף דמים האמורים למעלה, שנתנו במתנה אחת - כיפר.
או בלך לדרך זו:
נאמרו דמים בפנים, ונאמרו דמים בחוץ,
מה דמים האמורים בפנים, חיסר אחת מן המתנות - לא עשה ולא כלום,
אף דמים האמורים בחוץ, חיסר אחת מן המתנות - לא עשה ולא כלום!
נראה למי דומה,
דנין חוץ מחוץ, ואין דנין חוץ מבפנים.
או:
בלך לדרך זו: דנין חטאת וארבע קרנות, מחטאת וארבע קרנות,
ואל יוכיח חוץ, שאין חטאת וארבע קרנות!
תלמוד לומר: "וכפר" "וכפר" "וכפר":
"וכפר" - אף על פי שלא נתן אלא שלש.
"וכפר" - אף על פי שלא נתן אלא שתיים,
"וכפר" - אף על פי שלא נתן אלא אחת.
והאי מיבעי ליה לגופיה!
אמר רבא:
בר אדא מרי אסברה לי,
אמר קרא: "וכפר... ונסלה" (ויקרא ד, לה) - זו היא כפרה זו היא סליחה.
אימא: "וכפר" אף על פי שלא נתן אלא שלש למעלה ואחת למטה,
"וכפר" אף על פי שלא נתן אלא שתיים למטה ושתיים למעלה,
"וכפר" אף על פי שלא נתן למעלה אלא למטה!
אמר רב אדא בר יצחק:
אם כן, ביטלת תורת ארבע קרנות!
ואי רחמנא אמר ליבטלון.
אמר רבא:
איזהו דבר שצריך שלש?
הוי אומר: אלו קרנות!
אימא: "וכפר" אף על פי שלא נתן אלא אחת למעלה ושלוש למטה!
לא מציינו דמים שחציינן למעלה וחציינן למטה.
ולא?!
והתנן:
"הזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה" (יומא ג:)
כמצליף.

252 **ואת כל חלבו יקטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלה לו**
 253 **ואת כל חלבה יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הכהן המזבחה ליהי נוח ליהוה וכפר עליו הכהן ונסלה לו**
 254 **ואת כל חלבה יסיר כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים והקטיר הכהן אתם המזבחה על אשיו ה' וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא ונסלה לו**

רש"י

כמנגדנא. כאדם המכה מלקות ארבעים ברצועה זו למטה מזו בסמוך ולא שכיון אחת מחציו ולמעלה והשאר מחציו ולמטה והא דקתני האחת חלוקה מהשבע לענין צידוד ידו קתני כדמפרש התם כשהוא מזה למעלה מצדד ידו למטה וכשהוא מזה למטה מצדד ידו למעלה: **הזה על טהרו.** והתנן התם הזה על טהרו של מזבח הפנימי כדכתיב והזה עליו מן הדם וגוי (גם זה שם): **מאי לאו אפליגיה דמזבח.** כנגד חצי גובהו ואי אפשר לצמצם שלא יהא מקצתם למעלה ומקצתם למטה: **טיהרא.** צהרים: **לא אגילוייה דמזבח.** על גגו של מזבח שהיה מטהרו תחילה מדשן שעליו ומגלה את גגו ועל שמטהרו ומייפהו קרי ליה טהרו כדכתיב וטהרו: **והא איכא שירים.** שנשפכים ליסוד ועיקר המתנות למעלה: **שירים לא מעכבי.** כפרה ואנן בדמים המעכבים קאמרינן דלא מציינו חציין למעלה וחציין למטה: **דאיכא למ"ד מעכבי.** לקמן באיזהו מקומן (דף נב.) ועיקר המתנות בקרנות הפנימי דהיינו למעלה והשירים ביסוד מזבח החיצון דהיינו למטה: **בחד מקום.** במזבח אחד:

מאי "כמצליח"?

מחוי רב יהודה כמנגדנא.

"הזה על טהרו של מזבח שבע פעמים" (יומא נח:),
מאי לאו אפליגיה דמזבח,
כדאמרי אינשי: "טהר טיהרא דיומא!"

לח,ב

אמר רבא פר שילא:
לא, אגילוייה.

דכתיב: **"זקעצם השמים לטהר"**²⁵⁵ (שמות כד, י).

והאיכא שירים!

שירים לא מעכבי.

והאיכא שירים הפנימים, דאיכא דמאן דאמר מעכבי!

בחד מקום קאמרינן.

²⁵⁵ ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וקעצם השמים לטהר

4. לח, ב

רס"י

שתי מתנות שבחטאת מתירות.

כל זמן שלא ניתן שתיים לא הותרו אימורין להקטרה ולא הבשר לאכילה:

ומפגלות. אם נתן שתיהן במחשבת פיגול אבל אחת בשתיקה ואחת במחשבה לא פיגל שאין מפגלין בחצי מתיר:

לתנייה. להך פלוגתא בעדיות גבי קולי בית שמאי שכולן נסדרו במשנת עדיות והא נמי קולי ב"ש הוא דלבי"ש לא פיגל אלא אם כן חישב בשתיקה ולבית הלל פיגל באחת מהן:

כי איתשיל. משנה בבית המדרש תחילה ונחלקו עליה בית שמאי וב"ה:

להיתירא איתשיל. לענין היתר הבשר והאימורין נשאלה שעמד השואל ושאל נתן מתנה אחת בחטאת ונשפך הדם הותרו האימורין והבשר או לא הותרו עמדו בית שמאי ופסלו עמדו ב"ה והכשירו דהוה להו ב"ש חומרא ומינה גמרינן דכיון דאינה מתרת לבדה אינה מפגלת:

["בית שמאי אומרים:

כל הניתנין על מזבח החיצון,

נתן במתנה אחת - כיפר,

ובחטאת - שתי מתנות.

ובית הלל אומרים:

אף חטאת שנתנה מתנה אחת - כיפר"].

תניא:

"דבי אליעזר בן יעקב אומר:

בית שמאי אומרים:

שתי מתנות שבחטאת,

ואחת שבכל הזבחים - מתרת,

ומפגלות.

בית הלל אומרים:

אחת שבחטאת,

ואחת שבכל הזבחים - מתרת,

ומפגלת".

מתקיף לה רב אשיאי:

אם כן, ליתנייה גבי קולי בית שמאי וחומרי בית הלל!

אמר ליה רבא:

כי איתשיל, להיתירא איתשיל,

דהוה להו בית שמאי לחומרא.

5. לח, ב - לט, א

כ"י

אמר רבי יוחנן שלש מתנות. אחרות שבחטאת אין באות בליה ואע"פ שאין מעכבים ולא זריקה גמורה היא מיהו דם נפסל בשקיעת החמה כדלקמן ואין מעלין לגבי מזבח לכתחילה:

באות לאחר מיתה. אם נתן מתנה ראשונה ומתו בעליה כבר כפר בראשונה ואין שם חטאת גמורה על הדם עוד לפסול משום חטאת שמתו בעליה:

יש מהן כתחלתו. יש מדברים שבתורת דמים שהשלש מתנות כמתנה ראשונה ויש דברים שהן בתורת שירי הדם:

חוץ. הזורק אותן בחוץ חייב שהרי ראויים לפנים בתורת זריקה גמורה ואסור ליתן בליה דנפסלו מלזרוק והא זריקה היא זור חייב עליהן מיתה בפנים וטעונות כלי שרת ומתנה אצבע וכיבוס אם ניתו מדם החטאת על הבגד לאחר שנתן במתנה אחת טעון כיבוס כדכתיב ואשר יזה מדמה וגו' כאילו ניתו קודם לכן אבל אם נתן כל מתנותיה ואח"כ ניתו מן השירים אין טעון כיבוס כדאמרינן בשמעתין אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה:

שירים. חטאת שקיבל דמה בארבע כוסות ונתן מתנה אחת מכל אחד כולן נעשו שירים לישפך ליסוד אף הגי' כוסות שירים שלהן כמו הראשונים:

כתחלתו. כמתנה הראשונה:

מיתה. באות לאחר מיתה כדאמר לעיל: **לא שריא.** בשר שכבר הותר:

ולא מפגלא. אם נתן הראשונה בשתיקה והשלש במחשבה לא פיגל וכשר כדתנן במתני:

ולא עיילא. אין להם תורת פסול כניסת פנים שאם נתן מתנה אחת בחוץ והכניס השאר להיכל לא נפסל משום חטאת שנכנס דמה לפנים דכתיב לכפר בקודש (ויקרא ו) בראוי לכפרה הכתוב מדבר:

כסופן. כשירים:

מנא אמינא לה. דטעונה כיבוס:

ניתו מן הצואר על הבגד אין טעון כיבוס. כדאמרינן בפרק דם חטאת (לקמן דף צג.) אשר יזה בראוי להזאה יצא זה שלא נתקבל בכלי:

מן הקרן. משנגע בקרן המזבח ניתו על הבגד:

או מן היסוד. משנשפכו שירים ליסוד ניתו מן היסוד לבגד:

אין טעון כיבוס. כדאמרינן אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה:

הא מן הראוי לקרן. כל דהו ואפילו שלש מתנות שבחטאות טעון כיבוס:

הא מן הראוי ליסוד. כגון שירי הדם הראויין לישפך ליסוד:

טעון כיבוס. בתמיה:

הא מני ר' נחמיה היא כו'.²⁵⁶ הא מילתא השי"ס קאמר לה ומסקנא דקושיין היא לאפוקי מדרב פפא כלומר מהא לא איריא טעמא דידך דהא רבי נחמיה היא דאפילו בשירים נמי טעון כיבוס:

שירי הדם. אף של חטאות החיצונות שהקריבן בחוץ חייב אלמא דם קחשיב להו:

מידי דהוי איברי. דלאו דמים נינהו המעלין בחוץ חייב משום דחזו לפנים:

[והתניא] בניחותא]:

דמים הטעונין יסוד. היינו שירים שטעון שפיכת יסוד:

מחשבה מועלת בהן. אם חישב בשפיכתו על מנת לאכול בשר למחר ולקמן רמינן עלה:

ודמים הנשפכין לאמה. שנפסלו ושופכין אותו לסילון שבעזרה המוציא לנחל קדרון:

אמר רבי יוחנן:

שלש מתנות שבחטאות: אינן באות בליה.

ובאות לאחר מיתה.

והמעלה מהן בחוץ - חייב.

אמר רב פפא:

יש מהן כתחלתו,

ויש מהן כסופן.

חוץ,

וליה,

זרות,

וקלי שרת,

קרן,

ואצבע,

כיבוס,

ושירים - כתחלתו.

מיתה,

לא שריא,

ולא מפגלא,

ולא עיילא לגואי - כסופן.

אמר רב פפא:

מנא אמינא לה?

דתנן:

"ניתו מן הצואר על הבגד - אינו טעון כיבוס.

מן הקרן,

ומן היסוד - אינו טעון כיבוס" (זבחים צג.).

הא מן הראוי לקרן - טעון כיבוס.

ולישפך, "מן היסוד - אינו טעון כיבוס" (זבחים צג.),

הא מן הראוי ליסוד - טעון כיבוס?!

"אשר יזה"²⁵⁶ (ויקרא ו, כ) כתיב, פרט לזה שפכר הוזה!

הא מני?

רבי נחמיה היא,

דתנן:

"רבי נחמיה אומר:

שירי הדם שהקריבן בחוץ - חייב" (זבחים ק:).

אימר דשמעת ליה לרבי נחמיה לענין העלאה, מידי דהוי איברים ופדרים.

לענין כיבוס מי שמעת ליה?!

אין.

והתניא לט, א

"דמים הטעונין יסוד - טעונין כיבוס,

ומחשבה - מועלת בהן,

והמעלה מהן בחוץ - חייב.

ודמים הנשפכין לאמה - אין טעונין כיבוס,

ואין מחשבה מועלת בהן,

והמעלה מהן בחוץ - פטור."

מאן שמעת ליה דאמר: מעלה מהן בחוץ - חייב? רבי נחמיה היא,

וקאמר: טעון כיבוס.

רש"י

כי תניא ההיא. דמחשבה מועלת בהן:
בשלש מתנות כו'. וכולה חדא מלתא היא דמסקנא דקושיא היא ולא שנויא כלומר לא תשמע מיניה דשירים טעון כיבוס ואפי' לר' נחמיה דהך ברייתא בשלשה מתנות שבחטאות:

נטענין יסוד. מצות טעינת יסוד עליהם ששופך שיריהם ליסוד: **ה"ג אלא כי תניא ההיא בדמים הפנימיים.** ולעולם בשירים וכמ"ד לקמן שירים הפנימיים מעכבי הילכך חשיבי לפגל לענין חוץ ולענין כיבוס:
ור' נחמיה היא דאמר. אף שירים החיצוניים שהקריבן בחוץ חייב ומשום הכי לא מצי לפלוגי בדידה:

דלא מתני ליה תלתא פטורי. בחיצוניים:

לבהדי תלתא חיובי. דתנא בפנימיות דבשלמא בכיבוס ובמחשבה מצי לפלוגי אבל בהעלאת חוץ לא מצי למיתנייה: **רבינא אמר.** הא דפרכת לעיל וליטעמין מן היסוד הוא דאין טעון כיבוס הא מן הראוי ליסוד כו' לאו פירכא היא דמן הקרן מן הקרן ממש קאמר הא מן הראוי לקרן כגון שלש מתנות שבחטאות טעון כיבוס כדרב פפא והא דתנן בהו מן היסוד לאו מן היסוד ממש דתידוק מינה הא מן הראוי ליסוד טעון כיבוס ותקשה לך אלא מן הראוי ליסוד קאמר ואשמעינן דמשכלתה זריקה אין השירים טעון כיבוס דאילו מן היסוד ממש לא איצטריכא ליה דהשתא מן הקרן אמרת לא מן היסוד מיבעי:

ואימא אידי ואידי ראוי. וקמ"ל דיש לך ראוי לקרן ואין טעון כיבוס ואיזה זה שלשה מתנות שבחטאות:

ראוי לקרן אמרת לא. משנתן מתנה ראשונה ממעטת לכוליה דם מכיבוס:

ראוי ליסוד. דכבר נגמרו מתנותיו מיבעיא ליה למיתני בתמיה הא מקמייתא אידחי ליה מכיבוס:

אלא ודאי מן הקרן קרן ממש. אבל הראוי לקרן כל זמן שלא גמר מתנותיו טעון כיבוס והדר אשמעינן דמן הראוי ליסוד אין טעון כיבוס ולמעוטי שירים דאי מן היסוד ממש לא איצטריכא ליה:

ומחשבה מועלת בהן?!

והתניא:

"יצאו שירים והקטרות אימורין שאין מעבבין את הפפרה, שאין מחשבה מועלת בהן!"

כי תניא ההיא בשלש מתנות שבחטאות.

אי הכי, טעונין יסוד? לקרן אולי!

אימא: ניטענין יסוד.

ומחשבה מועלת בהן?!

האמרת: לא שריא,

ולא מפגלא,

ולא עיילא לגנאי - בסופן!

אלא, כי תניא ההיא בדמים הפנימיים.

אבל בדמים החיצונים מאי?

פטור?

אדתני דמים הנשפכין לאמה - ליפלוג וליתני בדידה:

במה דברים אמורים: בדמים הפנימיים, אבל בדמים החיצונים פטור!

הא מני? רבי נחמיה היא,

דאמר: שירי הדם שהקריבן בחוץ - חייב. ולא מתני ליה תלתא פטורי לבהדי תלתא חיובי.

רבינא אמר:

"מן הקרן" - ממש,

"מן היסוד" - מן הראוי ליסוד.

אמר ליה רב תחליפא בר גזא לרבינא:

אימא: אידי ואידי ראוי הוא!

האי מאי?

השתא ראוי לקרן אמרת לא, ראוי ליסוד מיבעיא?!

אלא: "מן הקרן" - מן הקרן ממש,

"מן היסוד" - מן הראוי ליסוד.

6. לט, א

רש"י

"כל הניתנין על מזבח הפנימי שאם חיסר אחת מן המתנות - כאילו לא ניפר".

תנו רבנן:

"ועשה... כאשר עשה" (ויקרא ד, כ) מה בא ללמוד?

לכפול בהזאתו,

ולמד שאם חיסר אחת מכל המתנות - לא עשה ולא כלום.

אין לי אלא מתן שבע, שמעבבות בכל מקום,

מתן ארבע - מניין?

תלמוד לומר: "כן יעשה... לפר" (ויקרא ד, כ) - זה, פר יום הכפורים,

"כאשר עשה לפר" (ויקרא ד, כ) - זה פר בהן משיח,

"החטאת" (ויקרא ד, כ) - אלו שעירי עבודה זרה.

יכול שאני מרבה אף שעירי הרגלים ושעירי ראשי חֲדָשִׁים?

תלמוד לומר: "לו" (ויקרא ד, כ).

לט,ב

ומה ראית לרבות את אלו, ולהוציא את אלו?

אחר שריבה הכתוב ומיעט,

מרבה אני את אלו שמכפרין על עבירת מצוה ידועה,

ומוציא אני אלו שאין מכפרין על עבירת מצוה ידועה.

"וכפר" (ויקרא ד, כ) - אף על פי שלא סמך,

"ונסלח" - אף על פי שלא נתן שירים.

ומה ראית לפסול בהזאות, ולהכשיר בסמיכה ושירים?

אמרת: פוסל בהזאות שמעבבות בכל מקום,

ומכשיר אני בסמיכה ושירים שאין מעבבות בכל מקום.

אמר מר:

"אין לי אלא מתן שבע, שמעבבות בכל מקום".

מ,א

היכא?

אמר רב פפא:

בפרה ובנגעים.

"מתן ארבע - מניין?"

תלמוד לומר: "כן יעשה" (ויקרא ד, כ).

מאי שניא "מתן שבע"?

דכתיבן וכפילן.

"מתן ארבע" - נמי כתיבן וכפילן!

אמר רבי ירמיה:

לא נצרכא אלא לרבי שמעון.

דיתניא:

"למעלה אומר: 'קרן קרנית'" (ויקרא ד, ז) - שתיים,

למטה הוא אומר: "קרן קרנית" (ויקרא ד, יח) - ארבע.

דברי רבי שמעון.

רבי יהודה אומר:

אינו צריך,

ועשה כאשר עשה. בפר העלם דבר לאחר שפי' בו כל מתנות דמו שנה לכתוב ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת וגוי ומקרא שאינו צריך הוא שהרי כל עבודותיו נתפרשו חוץ מיותרת הכבד ושתי הכליות שהוא צריך ללמוד מפר כהן משיח האמור למעלה הימנו והא ליכא למימר דלהכי הדר ואקשיניהו להא מלתא דהאי קרא כתיב ביה כפרה וכפר עליהם וגוי ואימורין לא מעכבי כפרה אלא כולה לדרשא וסרסוה דעייכ לא מצי למימר כדכתיב כאשר עשה לדם הפר דמשמע מאחרינא יליף דלא חסר מידי דניבעי למילפיה אלא ועשה כאשר עשה לכפול באזהרת הזאות שלו והכי משמע כאשר עשה (לו) כאשר כתבתי לך כל עשיותיו ושנה עליהם לעכב שאם חיסר כו' כן שמעתי במנחות: **מתן שבע.** על הפרכת שמעבבות בכל מקום לקמן מפרש:

מתן ארבע. שאין מעבבות בחטאת החיצונה כדאמרינן לעיל מניין שמעבבות בקרנות הפנימי ולקמן פריך למה לי קרא האי כפילא ועשה כאשר עשה נמי עליהו קאי דהא אינהו נמי בהדיא כתיבו:

תלמוד לומר כן יעשה לו. חזר וכפל ואם אינו לענין מתן שבע תנהו לענין מתן ארבע: **לפר זה פר יום הכפורים.** להשוותו לפר העלם דבר ולקמיה מפרש למאי הילכתא: **כאשר עשה (לדם) לפר.** לאו כאשר עשה קדריש שהרי כבר סירסו ודרשו אלא לפר קדריש:

זה פר כהן משיח. האמור בפרשה העליונה ולא נכפל לכך חזר והקישן יחד שלימד עיכוב חיסור מתנותיו מזה:

אלו שעירי עבודת כוכבים. להביאן בדין פר העלם דבר ליטעון הזיה על הפרוכת ועל מזבח הזהב ולישרף חוץ לשלש מחנות לפי שבמקומו לא נתפרשו הלכותיו בפרשת שלח לך:

יכול שאני מרבה שעירי הרגלים וראשי חֲדָשִׁים. להיות פנימים ונשרפין: **ת"ל כן יעשה לו.** לזה ולא לאחר:

מרבה אני שעירי עבודת כוכבים. לתורת פר העלם דבר:

שמכפרין על עבירת מצוה ידועה. כמותו ששניהם באין על חטא הידוע ומוציא אני של רגלים שלא יהיו שוין לו שהרי אין דומין לו בכפרתו שאלו באין על טומאת מקדש וקדשיו שאין בה ידיעה לא בתחלה ולא בסוף שנטמא ונכנס למקדש ואינו מכיר ולא הודע לו לא טומאתו ולא כניסתו כדאמרינן בשבועות (דף ב.):

וכפר. וכפר מכל מקום:

אע"פ שלא סמכו. עליו זקנים:

ונסלח אע"פ שלא נתן שירים. ליסוד מזבח החיצון דלא תימא הואיל וכתיבא בה בהדיא כפילה דועשה כאשר עשה נמי עליהו קאי הילכך מעטיניהו קרא:

שמעבבות בכל מקום. כדמפרש לקמיה בפרה ובנגעים:

סמיכה לא מעכבת בעלמא. כדאמרינן בפרק קמא וסמך ונרצה וכי סמיכה מכפרת וכו':

שפיכת שירים לא מעכבא. בחטאת החיצונה לדברי הכל:

בפרה. והזה אל נכח פני אהל מועד וגוי וכתב חוקה לעיכובא:

בנגעים. בלוג שמן של מצורע והזה מן השמן באצבעו וגוי וכתב זאת תהיה תורת המצורע (ויקרא יד) וכל הווייה עיכובא:

דכתיבן. בהדיא:

וכפילן. ועשה כאשר עשה:

מתן ארבע נמי כתיבן בהדיא וכפילן. דועשה כאשר עשה אכולה מילתא קאי ומהיכא תיתי למעוטינהו:

לא נצרכא אלא לר"ש. דאמר לא כתיב ביה אלא שתיים ושתיים אחרות בהיקשא דהאי קרא איתקוש פר כהן משיח ופר העלם דבר כדאמרן לפר זה פר כהן משיח הילכך אי לא דהדר כפליניהו לא הווי כפולין:

למעלה. בפר כהן משיח:

למטה. בפר העלם:

קרן קרנית. מדמצוי למיכתב קרן וכתב קרנות הויא שתיים דאית ליה לר"ש יש אם למקרא וחוזרים ומלמדים זה מזה בהיקש:

257 ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת כן יעשה לו וכפר עליהם מהן ונסלח להם

258 ונתן מהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד

259 ומן הדם יתן על קרנת המזבח אשר לפני יהוה אשר באהל מועד ואת כל הדם ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד

הרי הוא אומר: "באהל מועד" (ויקרא ד, יח) - על כל האמור באהל מועד.

רש"י

הרי הוא אומר. בשניהם על קרנות מזבח קטרת סמים אשר לפני ה' אשר באהל מועד והאי באהל מועד יתירא הוא דהא כתיב אשר לפני ה' ולמדך על כל הקרנות שבתוך ההיכל צריך ליתן: סמיכה ושפיכת שירים לא נאמרו בפרשת אחרי מות:

ת"ל כן יעשה. לרבות פר יוה"כ לסמיכה ושירים דהא פר יוה"כ בהאי קרא כתיב כדאמר לפר זה יוה"כ:

והאמרת לפר כו'. וכוין דאיתקש להאי איתרבו להו סמיכה ושירים בהיקשא ולמה לי תו כן יעשה:

ס"ד אמינא. כי איתקש לעבודה דמעבבא כפרה הוא דאיתקש כדכתיב וכפר בהאי קרא ולרבוויי בי את בדם וטבילה כדמפרש לקמן: **נפחתה.** תקרת עלייתו וגגו תו לאו אהל הוא:

מאשר. נפקא ליה ארבע קרנות מאשר דמצי למכתב אשר לפני ה' באהל מועד למה לי [למיהדר] למיכתב אשר אלא על כל הקרנות אשר באהל דהאי אשר בתרא משום מזבח לא איצטריך למיכתביה: **לר' יהודה נמי.** אע"ג דכתיבי מתן ארבע בהדיא וכפילן בועשה כאשר עשה:

איצטריך. כן יעשה לרבוויינהו שיעבבו:

סד"א מידי דהוה אסמיכה ושירי הדם. דפר העלם גופיה דכתיבן וכפילן ולא מעבבי כדאוקימנא עילויהו מיעוטא דוכפר ונסלח משום טעם דאין מעבבות בכ"מ:

מתן ארבע. שאין מעבבות בחטאת החיצונה נמי לא ליעבבו דנימעטו נמי מוכפר ונסלח:

קמ"ל. (דלענין סמיכה ושירים שאין מעבבין בכ"מ קא חשיב להו כפרה) דאילו סמיכה ושירים אפילו עקרינהו לגמרי לא מעבבי ואילו מתן ארבע חדא מינייהו מעבב בחטאת החיצונה הילכך מיתנין לכולהו לעיכובא מוכן יעשה:

למאי הילכתא לעכב. דהא לא כתיבן וכפילן ביה ואיצטריך לאקשוויי:

פשיטא. גרסינן גבי פר יוה"כ:

לעכב. שיהו כל המתנות מעבבות:

חוקה כתיב. בסוף פרשת אחרי מות והיתה זאת לכם לחוקת עולם וגו':

לרבי יהודה. בפי הוציאו לו (יומא דף ס.):

דאמר דברים הנעשין בבגדי לבן מבפנים. מתנות וקטרת שעל בין הבדים:

הקדים מעשה לחבירו לא עשה ולא כלום. דחוקה עלייהו כתיב:

אבל דברים הנעשין בבגדי לבן מבחוץ. כגון מתנות פר ושעיר שעל הפרכת:

הקדים שעיר לפר מה שעשה עשוי. דחוקה לאו עלייהו כתיב והתם מפרש טעמייהו:

אימא מדכסדרן לא מעבבי. אלמא חוקה לאו עלייהו קיימא מנין הזאות גופייהו נמי לא ליעכב אם חסר מהן:

קמ"ל. היקשא דהכא:

ומי מצית אמרת הכי. דלר' יהודה עיכובא מהכא יליף:

ורבי יהודה, **"כן יעשה"** (ויקרא ד, כ) - מאי עביד ליה?

מיבעי ליה לכדתנאי:

"לפי שלא למדנו לפר יום הנפודים לסמיכה, ושירי הדם, - מנין?

תלמוד לומר: "כן יעשה" (ויקרא ד, כ)."

ולפר יום הנפודים לא למדנו?

הא אמרת: **"לפר" - זה יום הנפודים!**

איצטריך,

סלקא דעתך **אמינא:** הני מילי עבודה דמעבבא כפרה,

אבל עבודה דלא מעבבא כפרה, אימא: לא,

קמשמע לן.

ורבי שמעון, האי **"באהל מועד"**, מאי עביד ליה?

"באהל מועד" מבעי ליה שאם נפחתה תקרה של היכל לא היה מזה.

ואידך?

מ"אשר".

ואידך?

"אשר" לא דריש.

אב"י אמר:

לרבי יהודה נמי איצטריך,

סלקא דעתך **אמינא:** מידי דהוה סמיכה ושירי הדם,

דאף על גב דכתיבן וכפילן לא מעבבא,

מתן ארבע נמי לא תתעבב,

קא משמע לן.

"לפר" - זה פר יום הנפודים."

למאי הילכתא?

אי לעכב - פשיטא!

'חקה'²⁶⁰ (ויקרא טז, לד) כתיבה ביה!

אמר רב **נחמן בר יצחק:**

לא נצרכא אלא לרבי יהודה,

דאמר: כי כתיבה 'חקה' אדברים הנעשים בבגדי לבן בפנים:

שאם הקדים מעשה לחבירו - לא עשה ולא כלום,

אבל דברים הנעשים בבגדי לבן בחוץ:

הקדים מעשה לחבירו - מה שעשה עשוי.

אימא: מדכסדרן לא מעבבי, הזאות נמי לא מעבבי,

קא משמע לן.

מתקיף לה רב **פפא:**

ומי מצית אמרת הכי?

²⁶⁰ והיתה זאת לכם לחוקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צוה יהוה את משה

והתניא:

"**וכלה מכפר את הקדש**"²⁶¹ (ויקרא טז, כ) -

אם ניפר - נילה,

ואם לא ניפר - לא נילה,

דברי רבי עקיבא.

אמר לו רבי יהודה:

מפני מה לא נאמר: אם נילה - ניפר,

ואם לא נילה - לא ניפר?"

אמר רב פפא:

לא נצרכא, אלא: "את ... דם ובטבילה"²⁶² (ויקרא ו, ד).

"את" - אמר רב אחא בר יעקב:

לא נצרכא להכשיר אמיין שבאצבע.

"בדם" (ויקרא ו, ד) - שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא.

"וטבל" (ויקרא ו, ד) - ולא מספג.

ואיצטריך למכתב "בדם",

דאי קתב רחמנא: "וטבל", הוה אמינא: אף על גב דליקא שיעור טבילה מעיקרא -

קתב רחמנא "בדם".

ואי קתב רחמנא: "בדם", הוה אמינא: אפילו מספג - קתב רחמנא "וטבל".

"מזבח קטרת סמים"²⁶³ (ויקרא ז, ז) - למה לי?

שאם לא נתחנך המזבח בקטורת הסמים - לא היה מזה.

תניא כוותיה דרב פפא:

"ועשה ... כאשר עשה"²⁶⁴ (ויקרא ד, כ),

מה תלמוד לומר: "לפר" (ויקרא ד, כ)?

לרבות פר יום הכפורים לכל מה שאמור בענין,

דברי רבי.

אמר רבי ישמעאל:

קל וחומר: ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן הושוה מעשים למעשים.

מקום שהושוה קרבן לקרבן אינו דין שישוה מעשה למעשה?!

אלא: מה תלמוד לומר: "לפר" (ויקרא ד, כ)? זה פר העלם דבר של צבור,

"לפר" (ויקרא ד, כ) - זה פר נהו משיח."

אמר רב:

"ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן."

מאי "לא הושוה קרבן לקרבן"?

אילימא: פר יום הכפורים ושעיר יום הכפורים -

איכא למיפרך: מה להנהיג, שכן נכנס דם לפני ולפנים!

אלא פר העלם דבר של צבור ושעירי עבודה זרה -

איכא למיפרך: מה להנהיג שכן מכפרין על עבירות מצוה ידועה!

אלא, פר העלם דבר של צבור ושעיר של יום הכפורים.

והכי קאמר: ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן,

דהאי פר, והאי שעיר, הושוה מעשים למעשים למאי דכתב בהו,

מקום שהושוה קרבן לקרבן,

דהאי פר והאי פר אינו דין שהושוה מעשים למעשים?

ואתא ליה פר יום הכפורים ל"את בדם וטבילה" מפר נהו משיח.

ר"י
וכלה מכפר. קרא יתירא הוא דלא הוה ליה למיכתב אלא
 והקריב את השעיר החי:
אם ניפר. כפרה המערכת בשאר מקומות כגון מתנת דמים
 מתן שבע ומתן ד':
כילה. אע"פ שלא שפך שירים ליסוד מזבח חיצון:
מפני מה לא נדרש. המקרא כסדר מכתבו ונאמר אם כילה
 הכל אפילו שפכת שירים כיפר:
ואם לא כילה לא ניפר. והכי מפרש בסדר יומא דשיריים
 מעבדין איכא בינייהו אלמא עיכוב לרי יהודה מהכא נפקא:
לא נצרכא. האי דמקיש פר יוה"כ לפר העלם דבר ולפר כהן
 משיח:

אלא לאת בדם וטבילה. דבפר כהן משיח כתיב וטבל הכהן
 את אצבעו בדם ואי קשיא בהאי קרא פר יום הכפורים לפר
 העלם הוא דאיתקש דבדידיה קא מישתעי קרא ובפר העלם
 לא כתיב את בדם וטבילה הא אמרן כאשר עשה לפר זה פר
 כהן משיח אלמא לפר כהן משיח נמי איתקוש ובפר יום
 הכפורים לא כתיב את ולא כתיב טבילה ולא כתיב בדם
 דהכי כתיב ולקח מדם הפר באצבעו ואקשיני להאי ללמד
 הימנו הילכות ריבוייא של את והילכות בדם וטבילה
 כדמפרש:

[להכשר אמין.] תמן תנינן (חולין נה:): היא האם היא
 טרפחת היא שלפוחית וכל שלפוחית היא וושיא"ה כעין
 אותה של דג כדאמרין במסכת ע"ז בשלפוחה גבי עוברי
 דגים ואם של בהמה כולה עשויה אבעבועות תשובת מורי:
את להכשרי אמין שבאצבע. שאם עלתה לו אם באצבע
 שקורין וושיא"ה כמו ניטלה האם דאלו טריפות (חולין ד'
 נד.) לא הויה חציצה דאיתרבי מאת אצבעו את הטפל
 לאצבעו:

בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא גרסינן. משעת
 קבלה ראשונה למעוטי קבל פחות מכדי טבילה כבלי זה
 ופחות מכדי טבילה כבלי זה ועירבן והכי מפרש לה במנחות
 (דף ז:): ולקמן בפרק דם תטאת (דף צג:): וילף מבדם
 מדקרינן וטבל בדם ולא קרינן בדם משמע בדם שהיה כבר
 משעה ראשונה:

מספג. מקנח בדופני הכלי כן שמעתי במנחות:
הכי גרסינן הוה אמנא אף על גב דליכא שיעור טבילה
מעיקרא. אלא שיהא בו עכשיו:

אפילו מספג. דאשירא בעלמא הוא דקפיד קרא:
מזבח קטרת הסמים למה לי. השתא דדרשת אשר באהל
 מועד על כל האמור כו' מזבח קטרת הסמים מאי דרשת ביה
 דהאי יתירא דהא כתיב אשר לפני ה':

שאם לא נתחנך כו'. אם אירע פר העלם עבוד המזבח חדש
 שלא הקטירו עליו קטרת מעולם:

תניא כוותיה דרב פפא. דהיקשא לאת בדם וטבילה אתא:
לכל האמור בענין. הכל בכלל את בדם וטבילה:

קל וחומר. כלומר אין צריך להביא פר יום הכפורים לכאן
 דמקל וחומר נפקא שכל דרכי פר העלם בו:

ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן. שאין הבהמות
 ממין אחד ולקמן מפרש מאי היא:

הושוה מעשים למעשים. מעשה עבודותיהן שוין של זה לזה
 זה:

מקום שהשוה קרבן לקרבן. כגון פר יום הכפורים ופר
 העלם ששניהם מין אחד אינו דין שיהא עבודותיהן שוות
 לעבודות שהצריך הכתוב לשניהן כגון הזאות שבהיכל
 ושבמזבח והו מעשי עבודותיהן שוין לאת בדם וטבילה:

אלא מה תלמוד לומר לפר זה פר העלם. ולקמן פריך מאי
 קאמר הא קרא בדידיה קאי:

לפר. כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח בא להקישו לזה
 לפסולו בחיסור מתנות כדפרישית לעיל דבפר כהן משיח לא
 נכפלו וצריך ללמוד מזה:

אילימא דפר ושעיר של יום הכפורים. שלא הושוה הבהמות
 שזה פר וזה שעיר הושוה מעשים של זה למעשים של זה שכל
 עבודותיהן שוות מקום שהושוה קרבן לקרבן כגון פר כהן
 משיח ופר יוה"כ דשניהן מין אחד אינו דין כו':

מה לפר ושעיר של יוה"כ. דין הוא שישושו מעשה
 עבודותיהן שהרי נכנס דם שניהם לפני ולפנים ואין חילוק
 ביניהם תאמר שישושו פר העלם ופר יום הכפורים בעבודות
 האמורות בהן שלא הושוה בכניסה לפני ולפנים שזה נכנס
 וזה לא נכנס:

אלא פר העלם ושעירי עבודת כוכבים. שהושוה מעשיהם
 דאמרן לעיל החטאת לרבות שעירי עבודת כוכבים ואף על
 פי שלא הושוה קרבן לקרבן דהאי פר והאי שעיר:

שכן שניהם מכפרין על עבירות מצוה ידועה. לפיכך הושוה
 מעשיהם תאמר שישושו מעשה פר העלם ומעשה פר יום
 הכפורים שכן לא הושוה בכפרתן שזה מכפר על עבירות מצוה
 שאינה ידועה וזה מכפר על ידועה כדאמר בשבועות (דף ב.ג.)
 על שיש בה ידועה בתחילה ואין בה ידועה לבסוף ששכנסטמא

ידע שכנסטמא ונעלמה ממנו טמאה ונכנס למקדש ושוב לא
 נודעה לו כניסתו שיער הנעשה בפנים על ישראל ופר על
 כהנים תולה עד שיוודע לו ויביא בעולה ויורד:

הושוה מעשים למעשים למאי דכתיב בהו. שפירש הכתוב
 בהזאות הכתובות בהן לא שינה את זו מזו אלו על הפרכת
 ואלו על הפרכת אלו על הקרנות ואלו על הקרנות אלו
 באצבע ואלו באצבע ואע"פ דלא כתיב ביה בשעיר את בדם
 וטבילה אין זה שינוי דאיכא למימר לא פירש את הכל דהא

במה דפריש לא שני ואם זה נכנס לפניו וזה לא נכנס לפניו
 וזה טעון שמנה הזאות וזה טעון שבע מיהו למאי דכתיב
 בהו לא שינה אם ריבה בעבודות בזה יותר מזה מיהו מלמד
 מעשה עבודת שהצריך לשניהם לא שינה:

מקום שהושוה קרבן לקרבן דהאי פר והאי פר אינו דין.
 שישושו מעשה עבודות השוות בשניהן כגון הזאות דפרכת
 ושל מזבח הזהב:

ה'י' ואתא ליה פר יוה"כ לאת בדם וטבילה מפר משיח.
 בהאי ק"ו כדאמרן:

²⁶¹ וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח והקריב את השעיר החי
²⁶² וטבל המהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני יהוה את פני פרכת הקדש
²⁶³ ונתן המהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני ה' אשר באהל מועד ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד
²⁶⁴ ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת מן ידועה לו וכפר עליהם המהן ונסלח להם

ואתי ליה שעיר יום הכפורים משעירי עבודה זרה, מקל וחומר.

וכי דבר הלמד בהיקוש, חוזר ומלמד בקל וחומר?

אמר רב פפא:

קסבר תנא דבי רבי ישמעאל,

דבר הלמד בהיקוש חוזר ומלמד בקל וחומר.

"לפר" - זה פר העלם דבר של צבור."

הא בצבור גופיה פתיב!

אמר רב פפא:

משום דבעי אגמורי פר העלם דבר של צבור בותרת ושתי כליות, לשעירי עבודה זרה.

ופר העלם דבר של צבור בגופיה לא פתיב, בהיקשא אתי²⁶⁵ (ויקרא ד, ט-ט), איצטריך "לפר" - למיהוי כמאן דכתיב ביה בגופיה, ולא ליהוי דבר הלמד בהיקוש חוזר ומלמד בהיקוש.

תנאי כוותיה דרב פפא:

"ועשה ... כאשר עשה"²⁶⁶ (ויקרא ד, ט) מה תלמוד לומר "לפר"?

לפי שנאמר: "והם הביאו את קרבנם אשה לה"²⁶⁷ (במדבר טו, כה),

"חטאתם" - אלו שעירי עבודה זרה,

"שגגתם" - זה פר העלם דבר של צבור.

"חטאתם על שגגתם" - אמרה תורה: חטאתם - הרי היא לך בשגגתם.

"שגגתם" - מהיכן למדת?

לא בהיקשא?

וכי דבר הלמד בהיקוש חוזר ומלמד בהיקוש!

תלמוד לומר: "לפר" (ויקרא ד, ט) - זה פר העלם דבר של צבור,

"לפר" (ויקרא ד, ט) - זה פר בהן משיח.

אמר מר:

"חטאתם" - אלו שעירי עבודה זרה."

תיפוק ליה מקרא קמא, דאמר מר: "חטאת" - לרבות שעירי עבודה זרה!"

אמר רב פפא:

איצטריך,

סלקא דעתך אמינא: הני מילי, הואות, דכתיבן בגופיה,

אבל יותרת ושתי כליות, דלא פתיבן בגופיה אימא לא,

קא משמע לן.

אמר ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא:

והא תנא: "פר יום הכפורים לכל מה שאמר בענין" קאמר!

תנאי היא,

תנא דבי רב - מרבי הכי,

תנא דבי רבי ישמעאל - לא מרבי הכי.

רס"י

ואתי ליה שעיר יוה"כ נמי. לאת בדם וטבילה משעירי עבודת כוכבים בקי"ו מה במקום שלא הושווה קרבן לקרבן דפר העלם ושעיר של יוה"כ הושוו מעשים המפורשים בשניהם שלא שינה בפי עבודות השוות בהם כגון הזאות דהיכל מקום שהושווה קרבן לקרבן כגון שעיר יוה"כ ושעירי עבודת כוכבים אינו דין שישוו מעשים למעשים וילמד סתום מן המפורש שעיר של יוה"כ משעירי עבודת כוכבים:

וכי דבר הלמד בהיקוש. כגון שעירי עבודת כוכבים לא למדנו בהן את בדם וטבילה אלא בהיקשא דפר כהן משיח וחוזרין ומלמדין את בדם וטבילה על שעיר יוה"כ כדאמר בקי"ו:

אמר רב פפא. האי לפר דמוקי רבי ישמעאל בפר העלם משום דלקמן בעינן אגמורי פר העלם ביותרת הכבד ושתי הכליות לשעירי עבודת כוכבים בהיקשא דחטאתם על שגגתם ופר העלם דבר בגופיה לא כתיב יותרת ושתי כליות אלא ואת כל חלבו יקריב ממנו ובהיקשא (להאי קרא) גמר להו מפר כהן משיח דכתיבי ביה להכי איצטריך לפר יתירה לפר העלם לכפול בהיקשא שנייה דהא בלאו הכי איתקש דהאי קרא ביה קאי וכתיב כאשר עשה לפר זה פר כהן משיח וחוזר וכפל ועשה לפר זה פר העלם לכפול בהיקשו ללמד ממנו יותרת דליהוי האי היקש שני במקום כתיבה בגופו דלא ניהוי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקשא דקיימא לן לקמן באיזהו מקומן (דף מט): דאין למדין בקדשים למד בהיקשא מן הלמד בהיקש:

והם הביאו את קרבנם וגו'. בפרשת קרבנות עבודת כוכבים כתיב בשלח לך ומקרא יתירא הוא לדרשא דמה לו לכתוב זאת ונסלח להם כי שגגה היא והם הביאו את קרבנם לכתוב ונסלח להם ונשתוק אלא משום דבעי לאקושי שעירי עבודת כוכבים דמשתעי ביה קרא לפר העלם להקטרת אימורים כדכתיב קרבנם אשה להי היינו אימוריהם ואקיש חטאתם לשגגה:

חטאתם אלו שעירי עבודת כוכבים. דעליהו קאי:

שגגתם זה פר העלם. דכתיב ביה (ויקרא ד) ואם כל עדת ישראל ישגו אמרה תורה חטאת דעבודת כוכבי' זו הרי היא כשאר שגגתם דשאר עבירות לענין אישים:

ושגגתם מהיכן למד. הקטרת האישים שלה לא בהיקש מפר כהן משיח בתמיה והיאך חוזר ולמד בהיקש תי"ל ועשה לפר זה פר העלם חזר וכפל בהיקשן כדאמרן לעיל למיהוי כמאן דכתיב בגופו:

תיפוק ליה. יותרת הכבד לשעירי עבודת כוכבים:

מקרא קמא. דאקשינן לעיל לפר העלם:

דאמר מר החטאת אלו שעירי עבודת כוכבים.

למה לי תו הך דחטאתם על שגגתם:

סד"א הני מילי. דאיתרבו שעירי עבודת כוכבים לדין פר העלם להזאות דכתיבן בגופיה בהדיא אבל ליותרת וכליות לא:

קמ"ל. דחטאתם על שגגתם דלענין אשה להי נמי איתקוש:

והא תנא לרבות פר יוה"כ לכל הענין קאמר. אלמא כולה מילתא יליף מינה ואפילו עיכובא ואת אמרת לאת בדם וטבילה:

תנאי היא תנא דבי רב מרבי הכי. כל תי"ר קרי תנא דבי רב ההיא מתניי קמיתא לא מרבי ליה אלא לאת בדם וטבילה ועיכובא נפקא ליה מחוקה ולרבי יהודה מאם כלה כפר:

ותנא דבי רבי ישמעאל. הך תנא בתרא דאמר לכל האמור בענין מתניתין דבי רבי ישמעאל היא שנשנית ונסדרה בבית מדרשו של ר' ישמעאל וסידרו בה תנאים הרבה כמו שסידרו רבי חייה ור' אושעיא:

²⁶⁵ ח ואת כל חלב פר החטאת ויום ממנו את החלב הממסה על הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב. ט ואת שתי הכליות ואת החלב אשר עליהן

אשר על הנסלים ואת היתרת על הקבד על הכליות וסידנה

²⁶⁶ ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת מן ועשה לו וכפר עליהם והנה ונסלח להם

²⁶⁷ ואשה כי יזוב זוב דמה ויום רבים בלא עת נדתה או כי תזוב על נדתה מל ימי זוב טמאתה מימי נדתה תהיה טמאה הוא

7. מא, ב

רש"י

על אוהבו. ציבור :
מיעט בסרחונו. קיצר בדברים :
מפני מה נאמרה פרכת הקדש.
 גרס בפר כהן משיח כתיב את פני
 פרכת הקדש ובפר העדה כתיב
 את פני הפרכת :
פמליא שלו. כניסת חבורת עצתו
 ומהמסכימים לדעתו אשר דברי
 סתרו אליהם ואם רובה סרחה
 אין פמליא שלו קיימת הרי הוא
 מסולק מחיבתם ומכניסתם
 במקצת ואין לבו גס בהן
 כבראשונה הי"נ כיון דרוב ציבור
 [סרחה] כביכול אין כאן קדושה :

תנא דבי רבי ישמעאל:

"מפני מה נאמרו יותרת ושתי כליות בפר כהן משיח,
 ולא נאמרו בפר העלם דבר של צבור?
 משל למלך בשר ודם שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו".

ותנא דבי רבי ישמעאל:

"מפני מה נאמרה **"פרכת הקדש"**²⁶⁸ (ויקרא ד, 1) בפר כהן משיח,
 ולא נאמר בפר העלם דבר של צבור?
 משל למלך בשר ודם שסרחה עליו מדינה,
 אם מיעוטה סרחה - פמליא שלו מתקיימת,
 אם רובה סרחה - אין פמליא שלו מתקיימת".

²⁶⁸ וטבל הנהו את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני יהוה את פני פרכת הקדש

8. מא, ב - מב, ב

"לְפִיכָּהּ, אִם נָתַן כּוֹלָן בְּתִיקְנָה וְאַחַת שְׁלֵא בְּתִיקְנָה - פְּסוּלָה. וְאִין בּוּ בְּרַת".

רָש"י

פיגל בקומץ ולא בלבונה. בהקטרת המנחה שני מתירין יש הקומץ והלבונה ואם הקטיר את האחד במחשבת פיגול והאחד בשתיקה: ר"מ אומר פיגול. כדמפרש טעמא לקמן:

כגון שנתן את הקומץ במחשבה. תחילה ואחר כך הלבונה בשתיקה וה"ה אם נתן לבונה במחשבה תחילה ואחר כך קומץ בשתיקה וטעמא משום דעל דעת ראשונה עשה ונמצא מפגל בכל המתיר ורבנן סברי על דעת ראשונה לא אמרינן אלא אם כן אמר אף בשני וכל מחשבה דקדשים מוציא בפה הוא אבל ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה דאין כאן אלא מחשבת חצי מתיר [מודה ר"מ] דלא פיגל אלא פסל: מדקתני. מתניתין:

לפיכך אם נתן כולן כתקנו. וקס"ד היינו שתיקה: ואחת שלא כתקנה. במחשבת חוץ לזמנו:

פסול ואין בו כרת. שלא חישוב אלא בחצי מתיר דכולן מעכבות בו וכולן מתירות ואין פיגול עד שיפגל בכולן: הא אחת שלא כתקנה. הראשונה במחשבה והשאר בשתיקה פיגול דאמרינן על דעת הראשונה עשה והוה ל"י מחשבה בכוליה מתיר:

הא אמרינן אין מפגלין בחצי מתיר. כדקתני בהדיא עד שיפגל בכל המתיר ואפי' ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה משמע אלמא לית להו על דעת ראשונה עשה:

אפילו כדקתני נמי. ראשונה בשתיקה ואחרונה במחשבה ליהוי פיגול אלמא מדשני ליה בין ראשונה בשתיקה לראשונה במחשבה שמע מינה טעמא משום דעשה על דעת הראשונה הוא:

כתיקנה לפיגול. הראשונות במחשבות דחוץ לזמנו ואשמעינן דלא אמרינן על דעת הראשונה עשה:

והא מדקתני ואחת שלא כתקנה. ולא קתני כולן כתיקנו חוץ מאחת מהן או ואחת בשתיקה שמע מינה כתקנו דאמר להכשירו הוא דאי במחשבה ולפיגול היכי מקרי לה להך דשתיקה שלא כתיקנה הא לא חשיב בה מידי ולא קילקל מחשבתו ראשונה דניקרייהא שלא כתיקנה לפיגול:

אמר רבא. לעולם כתקנה לפיגול ורבנן היא ולר"מ לא תשמע מינה מידי ושלא כתקנה דאחרונה נמי שלא כתקנה לפיגול קאמר וכגון שנתנו במחשבת חוץ למקומו המוציאה מידי פיגול:

ורב אשי אמר מחשבה שלא לשמו. נמי קרי שלא כתקנה לפיגול דהא חטאת היא ומחשבה שלא לשמו פוסלת בה ומוציאה מידי פיגול:

ה"ג מכלל דכי לא עביד לה חוץ למקומו ושלא לשמו מיחייב. מדלא קרי לה תנא פסול אלא בשחיבב שלא כתיקנה ואוקימנא בשלא לשמו או חוץ למקומו מכלל דכי לא עביד לה הכי אלא בשתיקה דחייב כלומר הוי פיגול לחייב על אכילתו כרת אלמא על דעת ראשונה עשה א"כ לאו כרבנן מצית לאוקמי: ה"ג אידי דתני רישא פיגול וחייבין עליו כרת תנא סיפא פסול ואין בו כרת. ולא גרסינן אלא כלומר לעולם כתקנו לפיגול ושלא כתיקנה חוץ למקומו וה"ה נמי דאם נתן בשתיקה לא פיגול והאי דנקט שלא כתקנה אידי דתנא רישא בחיצונות נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השניה חוץ למקומו פיגול וחייבין עליו כרת ודוקא נקט חוץ למקומו לאשמועינן רבותא דלא אתיא מחשבת חוץ למקומו דשניה ומפקא לה מידי פיגול משום דהוקבע בפיגול ראשונה שמתנה אחת מתרת ומפגל בהן תני נמי סיפא בפנימיות דכה"ג אתיא מחשבה שניה ומפקא ליה מידי פיגול אע"ג דלא צריך למתניה דהא בלאו הכי נמי לא הוה מיקבע:

בד"א כו'. בתוספתא דזבחים היא בד"א דבמתנה אחת פיגול:

בדמים. החיצונים שמתנה אחת מתרת ומפגלת בהן: אבל בדמים הפנימים כגון ארבעים ושלוש של יום הכיפורים. אחת למעלה ושבע למטה על בין הבדים מדם הפר וכנגדן מדם השעיר הרי ט"ז וכנגדן על הפרכת הרי ל"ב וארבע על קרנות מזבח הפנימי משניהם כאחד מעורבין כדכתיב (ונתן) [ולקח] מדם הפר ומדם השעיר (ויקרא טז) שיהו מעורבין הרי ל"ז ושבע הזאות על טהרו הרי מ"ג:

תנן התם:

"פיגל בקומץ ולא בלבונה, בלבונה ולא בקומץ,

דבי מאיר אומר:

פיגול,

וחייבין עליו ברת,

וחכמים אומרים:

אין בו ברת, עד שיפגל בכל המתיר" (מנחות טז.).

אמר רבי שמעון בן לקיש:

לא תימא טעמא דרבי מאיר, דקסבר מפגלין בחצי מתיר, אלא הךא במאי עסקינן: כגון שנתן את: הקומץ - במחשבה, והלבונה - בשתיקה.

קסבר: כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה.

ממאי?

מדקתני: "לפיכך אם נתן כולן בתיקנו ואחת שלא בתיקנה - פסול,

ואין בו ברת",

הא: אחת שלא בתיקנה,

וכולן בתיקנו - פיגול.

מני?

אילימא: רבנן - הא אמרי רבנן: אין מפגלין בחצי מתיר!

אלא רבי מאיר.

ואי טעמא דרבי מאיר משום דמפגלין בחצי מתיר הוא,

אפילו דקתני נמי!

לאו משום דקסבר: כל העושה, על דעת ראשונה הוא עושה.

אמר רבי שמואל בר יצחק:

לעולם רבנן היא,

ומאי "בתיקנו"?

כתיקנו לפיגול.

והא מדקתני: "לפיכך אם נתן כולן בתיקנו ואחת שלא בתיקנה - פסול,

ואין בו ברת",

מכלל "תיקנה" להכשירה הוא דאתא!

אמר רבא:

מאי "שלא בתיקנה"?

חוץ למקומו.

רב אשי אומר:

שלא לשמו

מכלל דכי לא עביד לה חוץ למקומו ושלא לשמו, מחייב!

אידי דתנא רישא: "פיגול, וחייבין עליו ברת",

תנא נמי סיפא: "פסול, ואין בו ברת".

מיתבי:

"במה דברים אמורים: בדמים הניתנין על מזבח החיצון,

אבל דמים הניתנין על המזבח הפנימי,

כגון ארבעים ושלוש של יום הכיפורים,

ואחד עשר של פר בהן משיח,

ואחד עשר של פר העלם דבר של ציבור,

מב, א

פיגול בין בראשונה ובין בשנייה ובין בשלישית.

רבי מאיר אומר:

פיגול,

וחיביבו עליו פרת,

וחכמים אומרים:

אין בו פרת,

עד שפיגול בכל המתיר."

קתני מיהא: פיגול בין בראשונה בין בשנייה בין בשלישית, ופליגי!

אמר רב יצחק בר אבין:

הכא במאי עסקינן:

כגון שפיגול בשחיטה.

דחד מתיר הוא.

אי ה'י,

מאי טעמא דרבנן?

אמר רבא:

מאן חכמים?

רבי אליעזר היא,

דתנן:

"הקומץ,

והלבונה,

והקטורת,

ומנחת פהנים,

ומנחת כהן משיח,

ומנחת נסכים,

שהקריב מאחת מהן בזית פחוס - חייב,

ורבי אליעזר פוטר, עד שיקריב את נולו" (זבחים קטז).

והאמר רבא:

ומודה רבי אליעזר בדמים.

דתנן:

"רבי אליעזר ורבי שמעון אומרים:

ממקום שפסק משם הוא מתחיל" (יומא ס).

אלא אמר רבא:

כגון שפיגול בראשונה, ושתק בשנייה, וחרז ופיגול בשלישית.

מהו דתימא: אי סלקא דעתך: על דעת ראשונה הוא,

מיהדר פיגולי בשלישית למה לי?

קא משמע לן.

מתקיה לה רב אשי:

מידי 'שתק' קתני?!

אלא אמר רב אשי:

הכא במאי עסקינן:

כגון שפיגול בראשונה, ובשנייה, ובשלישית,

מהו דתימא: אי סלקא דעתך "כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה",

מהדר פיגולי בכל חדא וחדא למה לי?

קא משמע לן.

מבב, והא 'בין ... בין' קתני!

קשיא.

רש"י

פיגול בין בראשונה. במתנות שלפני ולפנים :

בין בשנייה. על הפרכת :

בין בשלישית. על מזבח הזהב :

קתני מיהת בין בשנייה. דמשמע לא בראשונה :

ופליג. וקאמר ר"מ פיגול ואין כאן משום דעת ראשונה

אלא דקסבר מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל :

כגון שפיגול בשחיטה. הא דקאמר ר"מ פיגול בשנייה פיגול

כגון שנשפך הדם לאחר שגמר מתנות שבפנים וק"ל

בסדר יומא (דף ס.) יביא אחר ויתחיל בהיכל וכשחט

את השני פיגול בשחיטתו וקאמר ר"מ דההוא פר הוי

פיגול שהרי פיגול בו בעבודה שלמה :

רבי אליעזר היא. דאפילו בהעלאת חוץ פוטר בשני

מתירין אלמא לאו עבודה היא כלל עד שיגמור כל

העבודה ואע"ג דהקטרת כזית הוה הקטרה כדקתני

התם וכולן שהקריבו בפנים ושייר מהן כזית והקריבו

בחוץ חייב אפילו לר' אליעזר מיהו היכא דלא גמר עבודה

הוא לא חשיב לה לחיובי עליה בחוץ הי"נ אע"ג דשחיטה

עבודה שלמה היא כיון שאין העבודה נגמרה בשעיר זה

לבדו שאינו בא אלא להשלים ועבודה אחת היא שנעשית

בשתים ושלוש שחטות אין השחיטה חשובות לפגל :

והא אמר רבא. לקמן בפי השוחט (דף קי.) דקתני הזורק

מקצת דמים בחוץ חייב ולא פליג רבי אליעזר ואמר רבא

עלה בגמרא מודה רבי אליעזר בדמים שאם נותן במתנה

אחת מחטאות הפנימיות חוץ לעזרה חייב ואע"פ שכולן

עבודה אחת הן לעכב ואיכא למימר דאין כאן אלא חצי

העבודה דומיא דקומץ או לבונה חייב הואיל וכנגדה לפני

ולפנים מתקבלת היא שאם נתן מתנה אחת בפנים ונשפך

הדם מביא דם אחר ומתחיל ממקום שפסק לר' אליעזר :

דתנן ר' אליעזר ור' שמעון. פליגי אתנא קמא דאמר נתן

מקצת מתנות שבפנים ונשפך הדם יביא דם אחר ויתחיל

בתחילה הואיל ולא גמר אותה כפרה ר' אליעזר ור'

שמעון [אומרים] כו' אלמא עבודה היא ואי פיגול לחיוב

חוץ קא מדמית לא מיבעיא בשחיטה דהוה פיגול אלא

אפילו פיגול במתנה אחת לר' אליעזר פיגול היא :

אלא אמר רבא. לעולם בשפיגול בהזאות ודקשיא לך קתני

פיגול בשנייה או בשלישית וקס"ד דבראשונה שתק

וקאמר ר' מאיר פיגול הוא דהכא במאי עסקינן כגון

שפיגול בראשונה ושתק בשנייה וחרז ופיגול בשלישית

ולעולם טעמא דר"מ משום דקסבר שתיקה השניה על

דעת מחשבה הראשונה נעשית כר"ל: הי"ג מה"ד אמרינן

אי ס"ד כל העושה על דעת הראשונה עושה מיהדר פיגולי

בשלישית למה לי קמ"ל. כלומר והאי דנקט חזר ופיגול

בשלישית רבותא אשמעינן דאע"ג דחזר ופיגול בשלישית

אמרינן דשתיקה שניה נמי על דעת מחשבה קמייתא

יהבה :

דמהו דתימא. אי על דעת ראשונה הואי שתיקה שניה

אמאי לא עבד נמי שלישית בשתיקה :

קמ"ל. דלא אמרינן הכי וגירסא הכתוב בספרים (ואי)

אמרינן אי ס"ד כו' לא שייך למיגרס הכא הכי דהא

מהדרינן לתרוצה אליבא דריש לקיש דאמר טעם דר"מ

משום דעת ראשונה הוא ואם תאמר האי אם ס"ד

אליבא דרבנן נקט למימר טעמא דרבנן משום הכי הוא

לא חזר ופיגול בשלישית לית להו לרבנן על דעת ראשונה

עושה ובמנחות (דף טז.) הוא דגרסינן לה הכי דהתם לרב

אותיבנה מהא מתניי דאוקי פלוגתייהו בנותן ראשונה

בשתיקה ושניה במחשבה ובמפגלים בחצי מתיר פליגי

אבל בנותן ראשונה במחשבה ושניה בשתיקה אפילו רבנן

מודו דפיגול דאמרינן על דעת ראשונה עשה ואותיבנא

מהא דקתני בין בראשונה ומשמע לא בשניה וקאמרי

רבנן לא פיגול ושני רבא אליבייהו כגון שחזר ופיגול

בשלישית דאמרינן אי ס"ד על דעת ראשונה :

אלא אמר רב אשי כו'. בהא נמי גרס מהו דתימא אי ס"ד

כו' קמ"ל וגירסא שבספרים דלא גרסינן מהו דתימא

במנחות (שם) איתא ולא שייך למיגרס הכא הכי :

אלא אמר רב אשי. כגון שפיגול והוציא פיגול בשפתי

בראשונה ובשניה ובשלישית וברביעית לא פיגול כדקתני

בהדיא בין בראשונה כו' ולא קתני רביעית ובהזאות של

טיהרו שתיק ולעולם טעמא דר"מ משום דעת ראשונה

הוא ורבותא אשמעינן דאע"פ שלא שתק אלא בזו

אמרינן על דעת ראשונה עשה דמהו דתימא אי ס"ד על

דעת הראשונה עושה למה לא שתק בשניה ובשלישית

ויעשה על דעת ראשונה קא משמע לן דלא אמרינן הכי

ועוד לא גרסינן :

והא בין בין קתני. דמשמע או בזו או בזו :

9. מב, ב

רפ"י

אמר מר כו'. אמאן דמהדר לאוקומי טעמא דר"מ משום מפגלין בחצי מתיר קפריך נהי נמי דבעלמא בקומץ ולבונה איכא למימר מפגלין בחצי מתיר אלא בחצי זריקה היכי אמר ר' מאיר פיגל:

מכדי כרת לא מיחייב (הא וכו') עד שיקרבו כל מתיריו.

שתכלנה עבודותיו:
דאמר מר. בפי שני (לעיל דף כח):

כי הדר מדי בהיכל מיא בעלמא קא מדי. ונמצא שלא זרק דמו דהא מתנה אחת מהן מעכבת דבשלמא מפגל בשחיטה אע"ג דפסליה והדר זרק ליה או במחשבה או בשתיקה כיון דפיגל בעבודה ושוב לא הוציא בו מחשבת פסול אחר אע"פ שזריקת דמו דם פסול הוא כיון דרבי רחמנא פיגול בשחיטה כדאמרן בפרק ראשון (לעיל יג.) בדברים המביאים לידי אכילה הכתוב מדבר ע"כ בהכי אמר רחמנא לפגול וזריקה זו כמו שהיא מרצה לפיגולו וכן לרבנן דבעו מחשבה בכוליה זריקה ולמאן דמוקי נמי טעם דר"מ משום דעת ראשונה ופיגול בכל העבודה בכה"ג אמר רחמנא לפגול דלא משכחת לפגול בזריקה אלא בהכי אלא למי"ד טעמא משום חצי מתיר אין כאן זריקה כיון דלא גמרה מחשבת פיגול ועשה סופה לדעת כשרה זיל הכא חצי עבודה היא וזיל הכא חצי עבודה היא:

משכחת לה. הא דקאמר ר"מ פיגול:

בארבעה פרים. פיגל בין הבדים בכל מתנותיו ונשפך הדם ושחט אחר והזה על הפרכת ואחד על הקרנות ואחד לטיהרו של מזבח וכיון דקיימא לן בסדר יומא (דף ס.) כולהו כפרה בפני עצמו ואי עבדינהו כהלכתן מתכשרה עבודה בהכי אפילו לרבנן דפליגי עליהו דר' שמעון ור' אלעזר בנשפך הדם באמצע מתנות בהא מודו דאין צריך לחזור ולהזות במקום שגמר כל הזאותיו כדאמרין התם הלכך הכא נמי פיגל שהרי קרבו מתיריו של כל אחד ונגמרה העבודה בחבירו אבל בפר אחד מודה ר"מ דלא פיגל משום דלא גמר זריקה מעולם:

לפיגולו מרצה. כי היכי דאם חשב בשחיטה קרי לה לזריקה דם הפסול הזה קרבו מתיריו לרצות לפיגולו כי חשיב ליה בחצי זריקה נמי ושתק בחציה כל זמן שלא עירב במחשבה אחרת הוי ריצוי לפיגול:

אמר מר:

"רבי מאיר אומר:

פיגול,

וסיביו עליו כרת."

מכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל מתיריו, דאמר מר: כהרצאת כשר, כף הרצאת פסול, מה הרצאת כשר - עד שיקרבו כל מתיריו, אף הרצאת פסול - עד שיקרבו כל מתיריו.

והא, כיון דחשיב ביה בפנים, פסולה כמאן דלא אדי דמי, כי הדר מדי בהיכל - מיא בעלמא הוא דקא אדי!

אמר רבה:

משכחת לה בארבעה פרים ובארבעה שעירים.

רבא אומר:

אפילו תימא בפר אחד ושעיר אחד לפיגולו - מרצה

10. מב, ב

רש"י

הא כמ"ד כו'. פלוגתא דר' יאשיה ור' יונתן היא (יומא דף נז:). במתן הקרנות ולקח מדם הפר ומדם השעיר חד אומר שיהו מעורבין וחד אומר מזה בפני עצמו ומזה בפני עצמו: והא. דקתני ארבעים ושבע כמ"ד אין מערבין את הדמים למתן קרנות (והווי תמני): שירים. שפרכת שירים ופלוגתא דר' עקיבא ור' יהודה היא לעיל (דף מ.) אם כלה כפר כו':

"אַרְבָּעִים וְשָׁלֹשׁ".

וְהָא תְּנִיָא:

"אַרְבָּעִים וְשֶׁבַע"!

הא - כמאן דאמר: מערבין לקרנות,
והא - כמאן דאמר: אין מערבין לקרנות.

וְהָא תְּנִיָא:

"אַרְבָּעִים וְשָׁמוֹנֶה"!

הא - כמאן דאמר: שירים מערבין,
הא - כמאן דאמר: אין שירים מערבין.

11. מב, ב

רש"י

בד"א כו'. בתוספתא דמנחות קתני לה בד"א שהמנחה נפגלה בעבודה אחת בקמיצה או במתן כלי ובהילוך שאין שם אלא עבודת מתיר אחד שאין קמיצה ומתן כלי בלבונה והילוך במנחות (דף טז.) מפרש ליה דלא שייך בלבונה:

בא לו להקטרה. שהיא עבודת שני מתיריו נתן כו' אלמא אפילו ראשונה בשתיקה ושניה במחשבה קאמר ר' מאיר פיגל אלמא מפגלין בחצי מתיר ותיובתא דר"ל:

אימא וכבר נתן לבונה במחשבה. הלכך שניה בשתיקה על דעת ראשונה עושה:

דהיינו קמייתא. דראשון במחשבה הא תנא ליה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה למה לי למיהדר למיתני או את הקומץ בשתיקה וכבר נתנה לבונה במחשבה מה לי להקדים קומץ מה לי לבונה: **ועוד הא תניא.** בברייתא אחריתי או שנתן את הקומץ בשתיקה ואחר כך נתן לבונה במחשבה קשיא:

.[]

מיתבי:

"במה דברים אמורים: בקמיצה,

במתן כלי,

בהילוך.

אבל בא לו להקטרה,

נתן את הקומץ במחשבה, ואת הלבונה בשתיקה,

או שנתן את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה -

רבי מאיר אומר:

פיגול,

וחיבין עליו פרת,

וחכמים אומרים:

אין בו פרת עד שיפגל בכל המתיר".

קתני מיהא: "את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה",

ופליג!

אימא:

כבר נתן את הלבונה במחשבה.

תדא - דהיינו רישא!

ועוד, הא תניא: "ואחר כך!"

קשיא.

12. מב, ב - מג, ב

רש"י

משנה

מג, א

ואלו דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול: הקומץ,

והקטרות,

והלבונה,

ומנחת כהנים,

ומנחת כהן משיח,

והדם.

והנסכים הבאין בפני עצמן.

דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים:

אף הבאין עם הבהמה.

לוג שמן של מצורע.

רבי שמעון אומר:

אין חייבין עליו משום פיגול.

ורבי מאיר אומר:

חייבין עליו משום פיגול,

שדם האשם מתירו.

וכל שיש לו מתירין: בין לאדם, בין למזבח - חייבין עליו משום פיגול.

העולה - דמה מתיר את בשרה למזבח,

ועורה לכהנים.

עולת העוף - דמה מתיר את בשרה למזבח.

חטאת העוף - דמה מתיר את בשרה לכהנים.

פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - דמן מתיר את אימוריהן ליקרב.

רבי שמעון אומר:

כל שאינו על המזבח החיצון בשלמים - אין חייבין עליו משום פיגול.

גמרא

אמר עולא:

קומץ פיגול שהעלו על גבי המזבח - פקע פיגולו ממונו,

אם אחרים מביא לידי פיגול, הוא עצמו לא כל שכן?!

מאי קאמר?

הכי קאמר:

אם אינו מתקבל, היאך מביא אחרים לידי פיגול?

מאי קא משמע לן?

אי דאין חייבין עליו משום פיגול,

תנינא:

"אלו דברים שאין חייבין עליהם משום פיגול: הקומץ,

והקטרות,

והלבונה,

ומנחת כהנים,

ומנחת כהן משיח,

ומנחת נסכים,

והדם!"

אלא דאם עלו לא ירדו - תנינא:

"הלן,

והיצא,

והטמא,

מתני' אלו דברים שאין חייבין עליהן. כרת באכילתן משום פיגול:

הקומץ. אם קימץ לאכול שירים למחר ונתפגלה המנחה אין האוכל את הקומץ בכרת שאין הפיגול חל אלא על דבר שיש לו מתירין אחרים והקומץ אין אחר מתירו כי הוא מתיר את המנחה וכן לבונה וכן כולם:

מנחת נדבת כהנים. כולה כליל ואינה נקמצת הלכך אין אחר מתירה:

וכן מנחת כהן משיח. חביתי כהן גדול שמקריב בכל יום מחציתה בבקר ומחציתה בערב (ויקרא ו): ומנחת נסכים לא גרסי' דהא מיפלג פליגי בה ונתן חילוק בין באה עם הזבח לבאה בפני עצמו:

והדם. הוא המתיר:

והנסכים הבאין בפני עצמן. בין שהתנדבן בפני עצמן כדאמר במנחות (דף קד:): מתנדב אדם מנחת נסכים בין שבאו בגלל זבח אלא שהביא היום זבחו ונסכיו למחר דאמר מר מנחתם ונסכיהם אף למחר אבל אם הביאן עם זבחו ופיגול בזבח נתפגלו הנסכים:

וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה. דכיון דיכול להקריב נסכים למחר נמצא שאין הזבח מתירן ליקרב אלא הן מתירין את עצמן:

לוג שמן של מצורע. שיריו נאכלין כדילין בפירקין לקמן (דף מד:):

אין חייבין עליו משום פיגול. אם פיגול באשם לא נפגל הלוג ואעי"פ שהלוג תלוי באשם כדכתיב על מקום דם האשם (ויקרא יד) ואם לא נתן מדם האשם תחילה אין נתינת השמן כלום אפילו הכי כיון דאדם מביא אשמו עכשיו ולוגו עד עשרה ימים נמצא שאין האשם מתירו וכיון דאין לו מתירין אין חייבין עליו משום פיגול:

ר"מ אומר. לוג הבא עם האשם בו ביום חייבין עליו משום פיגול אם פיגול באשם:

בין לאדם בין למזבח. או לזה או לזה:

דמה מתיר בשרה למזבח. דכתיב (שם א) וזרקו והדר וערכו:

ועורה לכהנים. עור העולה אשר הקריבו אין לו אלא לאחר זריקה:

חטאת העוף כו'. בגמ' מפרש מנין דנאכל לכהנים:

דמן מתיר אימוריהן ליקרב. לפיכך פיגול באימורים בשעת עבודת הדם נתפגלו פרים:

ר' שמעון. אפרים הנשרפין פליג:

כל שאין מתן דמו על המזבח החיצון כשלמים. שפיגול כתיב בהו (ויקרא ז) אין חייבין עליו משום פיגול:

גמ'

פקע פיגולו ממנו. לקמן מפרש למאי הלכתא פקע:

מאי קאמר. קבעי למימר פקע פיגולו ממנו ונסיב טעמא דבא לידי פיגול:

אם אינו מתקבל. בהקטרה:

היאך מביא אחרים לידי פיגול. המקטיר קומץ על מנת שיאכל שירים למחר היאך מנחה מתפגלת אם אין הקטרתו הקטרה והכי קאמר הוא עצמו לא כל שכן שיתקבל אחרי שמתקבל לרצות אחרים לפיגולו:

מאי קא משמע לן. למאי מיבעי ליה הא פקע פיגולו:

אי. למימרא דאם אכל ממנו אחרי שעלה אין חייבין עליו כרת:

תנינן. דבלאו עלה נמי אין חייבין עליו:

אלא. להכי אהני פקיעה דכיון שעלה לא ירד:

וּשְׁנֵי שָׁחַט חוּץ לְזִמְנוֹ,
וְחוּץ לְמִקְוָמוֹ -
אִם עָלוּ לֹא יֵרְדוּ" (זבחים פד.).!

וְאֵלָּא דָּאִם יֵרְדוּ, יַעֲלוּ - הָא נְמִי תִּנְיָנָא:
"נִשְׁשֵׁם שָׂאִם עָלוּ - לֹא יֵרְדוּ,
כִּן אִם יֵרְדוּ - לֹא יַעֲלוּ" (זבחים פד.).!

לֹא צָרִיכָא - שְׁמִי שְׁלָהּ בְּהֵן הָאוּר.

הָא נְמִי אִמְרָה עוֹלָא חֲדָא זִימְנָא,
דְּאָמַר עוֹלָא:
לֹא שְׁנוּ, אֵלָּא שְׁלֵא מִשְׁלָהּ בְּהֵן הָאוּר,
אֲבָל מִשְׁלָהּ בְּהֵן הָאוּר - יַעֲלוּ!

מג, ב מהו דתימא: הני מילי אבר דמחבר,
אבל קומץ דמיפרת, אימא לא,
קא משמע לן.

אָמַר רַב אֲחָאי:

הֲלֵכְדָּהּ, הָאִי קוּמִץ פִּיגוּל דְּפִלְגִיָּה מְחִית אַאְרְעָא וּפְלִגִיָּה אֲסָקִיָּה אֲמַעְרָכָהּ, וּמִשְׁלָהּ בּוֹ הָאוּר -
מִסִּיקָנָא לִיהַּ לְכוּלִיָּה לְכַתְחָלָהּ.

רס"י

תנינא ושנשחט חוץ לזמנו.

דהיינו פיגול:

הלן. בשר הלן:

אלא. אהני פקיעה שאם ירד

לאחר שהעלוהו (לא) יחזור

ויעלה:

תנינא. בלאו הכי:

לא צריכא. הא דעולא אלא

שמשלה בו האור ואשמעינן

דנעשה לחמו של מזבח ואפי

ירדו יעלו וההיא דקתני לא יעלו

בשלא משלה בו האור:

לא שנו. דאם ירדו הנך פסולין

משעלו לא יעלה:

(בחד) אבר דמחבר. איכא למ"ד

כיון דמשלה האור במקצתו

נקלט כולו בקדושה:

אבל קומץ דמיפרת. אימא במאי

דמשלה מקומץ משלה אידך

כדקאי קאי קמ"ל דכוליה כחד

אבר דמי:

הלכך. כיון דמחשבת ליה מחובר

אפי לא העלהו אלא חציו

ומשלה בו האור נקלט אף זה

שעל הקרקע ומעלה דהא כי

אסקיה לכוליה נמי לא היה לו

להעלותו אם ירד אלא משום

ההוא שמשלה בו האור וקאמרת

דאם ירד השאר יעלה אלמא

אהני לכוליה ואע"ג דמיפרת

הלכך לא שנא עלה כולו ולא שנא

לא עלה אלא מקצתו:

13. מגב

רש"י

פקע איסורן מהן. איסור פיגול לכדאמרן שאם ירד יעלה ואיסור נותר וטמא נמי להכי [פקע] שלא יתחייב האוכלו מידי:
מרי דיכני. בעל השמועה הזאת:
מזבח מקוה טהרה הוא. לטהר את הטומאה משום דהעלוהו:
וטומאתו עליו כו'. לקמן מיתנין לה בשמעתין למימרא דבטומאת הגוף מדבר ואהאי קראי קאי (ויקרא ז) והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר לה' וטומאתו עליו יכול טומאת הבשר דנימא דהאי עליו אבשר קאי ונימא דטהור שאכל את הטמא חייב ת"ל וטומאתו עליו משמע שעדיין היא עליו ביכולין ליטהר הכתוב מדבר וזהו הגוף שטומאה פורחת ממנו על ידי טבילה ואם איתא דבשר קדשים יכול ליטהר על ידי מזבח מהיכא ילפי אחרים דלא בבשר משתעי קרא הרי טומאה פורחת ממנו:
בבשר שלמים עסקינן. דקרא בשלמים כתיב דאינו ראוי למזבח ואין מפריח מטומאתו:
רבינא אמר. אף אברין הראויין למזבח כתיבי הכא דכתיב (שם) אשר לה' לרבות האימורים ואפילו הכי לא תקשה דשפיר ילפינן מיניה דטומאה לאו עליהו קאי מדכתיב וטומאתו עליו דמשמע בראוי להפריח טומאתו כשהוא שלם כעין שקיבלה עליו בעיניה משמע:

אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן:
 הפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח - פקע איסור מהן.

אמר רב חסדא:
 מרי דיכני, מזבח מקוה טהרה!?

אמר רבי זירא:
 שמשלה בהן האור.

מתניב רבי יצחק בר ביסנא:
"אחרים אומרים:
"וטמאתו עליו"²⁶⁹ (ויקרא ז, כ) - **מי שטומאה פורחת ממנו.**
יצא בשר, שאין טומאה פורחת ממנו.
 ואם איתא, הרי טומאה פורחת ממנו על ידי האור!

אמר רבא:
 על ידי מקוה קאמרינן.

מידי 'מקוה' כתיב!?

אלא אמר רב פפא:
 בבשר שלמים עסקינן,
 דלא חזי להקרבא.

רבינא אמר:
"וטמאתו עליו" (ויקרא ז, כ) - מי שטומאה פורחת ממנו כשהוא שלם,
 יצא בשר דבר שאין טומאה פורחת כשהוא שלם,
 אלא כשהוא חסר.

²⁶⁹ והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונקרתה הנפש ההוא מעמיה

14. מג, ב - מד, א

רפ"י

בטומאת הגוף הכתוב מדבר. שהרי עוסק בה והולך דכתיב (שם) כל טהור יאכל בשר וסמיך ליה והנפש אשר תאכל בשר וגוי אעי"פ שהתחיל להזכיר הגוף בלשון נקבה והנפש אשר תאכל וכתיב וטומאתו עליו לשון זכר דמשמע דקאי אבשר בטומאת הגוף דבר ולא בטומאת בשר:

או אינו אלא בטומאת בשר. דהא עליו לשון זכר הוא והאוכל הזכר בלשון נקבה:

הכי גרסינן טומאתו טומאתו לג"ש. ויליף מביאת מקדש דכתיב ביה עוד טומאתו בו (במדבר יט): הכי גרסי' נאמר כאן טומאתו ונאמר להלן טומאתו:

הואיל ונאמרו קדשים בלשון רבים. שלמים לשון רבים הן וטומאה בלשון יחיד דכתיב וטומאתו עליו ולא כתיב וטומאתם עליהם:

רבי אומר ואכל בטומאת הגוף הכתוב מדבר. מקרא שלאחריו יוכיח על זה דכתיב בתריה (ויקרא ז) נפש כי תגע בכל טמא וגוי ואכל מבשר זבח השלמים וגוי ולקמיה מפרש היכי משמע ליה מואכל דקרא בתרא הוכחה על ראשון שבטומאת הגוף הכתוב מדבר:

וטומאתו עליו. משמע שעדיין לא נטהר ממנו במי שטומאתו פורחת ממנו הכתוב מדבר דאי בבשר לעולם הוא עליו:

מאי משמע. מקרא דבתריה דקמא בטומאת הגוף דלמא בתרא בטומאת הגוף כדכתיב נפש אשר תגע בכל טמא וקמא בטומאת בשר מדלא כתיב וטומאתה עליה דמישתמע דאוהנפש אשר תאכל בשר קאי:

וכל מתניתא דלא מפרש לה זעירי. לקמיה מפרש מאי היא: הואיל ופתח הכתוב השני בלשון נקבה וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע. דכתיב (שם) נפש כי תגע בכל טמא

ואכל מבשר זבח השלמים ונכרתה הנפש וגוי ולא כתיב ואכלה מבשר זבח הוי אף הראשון אל תתמה עליו אם פתח וסיים בלשון נקבה ולשון זכר באמצע אף [על פי כן] בטומאת הגוף הכתוב מדבר ומסתברא הכי שהרי

בטומאת הגוף היה עוסק והולך וכבר פסק מלדבר בטומאת בשר דהכי כתיב קרא (שם) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל הרי טומאת בשר והבשר כל טהור יאכל בשר פסק מטומאת בשר והתחיל בטומאת הגוף וסמיך ליה והנפש אשר תאכל וגוי ומשום דהזכיר הכתוב את האוכלו בלשון נקבה וכתב וטומאתו עליו בלשון זכר היינו סבורים שבטומאת בשר מדבר עכשיו מקרא השני יוכיח שאף הוא בלשון הזה מדבר ואי קשיא שני כריתות בטומאת הגוף למה שלש כריתות הן בטומאת הגוף ולקמיה מפרש בהאי פירקין (דף מו.) למאי איצטריכו:

מתניתא. דלא מפרש לה זעירי מאי היא איזה משנה לא פירש יפה:

אם נאמרו קלות. לענין אכילת קדשים בטומאת הגוף שנויה בת"כ לקמיה מפרש ואזיל מאי קלות ומאי חמורות ומאי הייתי אומר:

אי נימא קלות מעשר חמורות תרומה. שנאמרו שניהם בפרשה אחת (ויקרא כב) ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו במים ואוקימנא ליה במעשר במסכת יבמות (דף עד): דכתיב כי אם רחץ האם רחץ יאכל ואף על פי שלא העריב שמשו הרי טמא שאכל מעשר בלאו וכתיב ובא השמש וטהר ואחר

יאכל מן הקדשים ואוקימנא בתרומה וכתיב בההוא עניינא אצל תרומה ומתו בו כי וגוי וקאמר התנא אם נאמר מעשר מה שאמור בו ולא נאמר תרומה הייתי אומר במיתה אבל השתא דנאמרו אינו במיתה בתמיה והא מיתה כתיבא ביה:

אמר מר: **"וטמאתו עליו"** (ויקרא ז, כ) - **בטומאת הגוף הכתוב מדבר.**
אָתָּה אוֹמֵר: בְּטוֹמַאת הַגּוֹף, אוֹ אֵינוֹ אֵלָא: בְּטוֹמַאת בָּשָׂר?
נֶאֱמַר בָּאֵן: "טְמֵאתוּ" (ויקרא ז, כ) וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן: "טְמֵאתוּ בוּ" (במדבר יט, ג), מֵה לְהֵלֵן - בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר, אִפְּ כֵּאֵן - בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר.
רְבִי יוֹסֵי אוֹמֵר:
הוֹאִיל וְנֶאֱמְרוּ קִדְשִׁים (ויקרא ז, כ) בְּלִשׁוֹן רַבִּים, וְנֶאֱמְרָה טוֹמֵאָה בְּלִשׁוֹן יַחֲדִי, בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר.
רְבִי אוֹמֵר:
"וְאָכַל" (ויקרא ז, כא) - בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר.
אַחֲרֵים אָמְרוּ:
"וטמאתו עליו" (ויקרא ז, כ) - מִי שְׁטוֹמֵאָה פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ, יֵצֵא בָּשָׂר שְׂאִין טוֹמֵאָה פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ."

גופא:

"וטמאתו עליו" (ויקרא ז, כ) - **בטומאת הגוף הכתוב מדבר.**

אָתָּה אוֹמֵר: בְּטוֹמַאת הַגּוֹף,

אוֹ אֵינוֹ אֵלָא:

בְּטוֹמַאת בָּשָׂר?

נֶאֱמַר בָּאֵן: "טְמֵאתוּ" (ויקרא ז, כ) וְנֶאֱמַר לְהֵלֵן: "טְמֵאתוּ בוּ" (במדבר יט, ג),

מֵה לְהֵלֵן - בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר,

אִפְּ כֵּאֵן - בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

רְבִי יוֹסֵי אוֹמֵר:

הוֹאִיל וְנֶאֱמְרוּ קִדְשִׁים (ויקרא ז, כ) בְּלִשׁוֹן רַבִּים,

וְנֶאֱמְרָה טוֹמֵאָה בְּלִשׁוֹן יַחֲדִי,

בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

רְבִי אוֹמֵר:

"וְאָכַל" (ויקרא ז, כא) - בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר.

אַחֲרֵים אָמְרוּ:

"וטמאתו עליו" (ויקרא ז, כ) - מִי שְׁטוֹמֵאָה פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ,

יֵצֵא בָּשָׂר שְׂאִין טוֹמֵאָה פּוֹרַחַת מִמֶּנּוּ."

אמר מר:

"רְבִי אוֹמֵר: "וְאָכַל" (ויקרא ז, כא) בְּטוֹמַאת הַגּוֹף הַכְּתוּב מְדַבֵּר."

מאי משמע?

אמר רבא:

כָּל קָרָא דְלֵא מְפָרֵשׁ לִיהֵ רַב יֵצְחָק בַּר אֲבוּדִימִי, וְכָל מִתְנִיתָא דְלֵא מְפָרֵשׁא לֵה רַב זְעִירִי - לֵא מִפְּרָשָׁא.

הכי אמר רבי יצחק בר אבודימי:

הואיל, ופתח הכתוב בלשון נקבה,

וסיים בלשון נקבה,

ולשון זכר באמצע - בטומאת הגוף הכתוב מדבר.

"מתניתא" -

דתניא:

"אם נאמרו קלות למה נאמרו חמורות,

ואם נאמר חמורות למה נאמר קלות?"

אם נאמר קלות ולא חמורות,

הייתי אומר: על הקלות - בלאו

ועל החמורות - במיתה,

לכך נאמר חמורות.

ואם נאמר חמורות ולא נאמרו קלות,

הייתי אומר: על החמורות - יהא חייב,

ועל הקלות - יהא פטור,

לכך נאמר קלות."

מאי "קלות" ומאי "חמורות"?

אילימא: "קלות" - מעשר,

"חמורות" - תרומה,

הייתי אומר: במיתה?

²⁷⁰ והנפש אשר תאכל בשר מנזב השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה

²⁷¹ כל הנגע בנות הנפש האדם אשר ימות ולא יתחטא את משכנו יהוה טמא ונכרתה הנפש ההוא מישראל כי מי נדה לא זרק עליו טמא יהיה עוד

טמאתו בו

במהדורות וילנא הגירסה: (עליו) [ב]

²⁷² ונפש מי תגע בכל טמא בטומאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים אשר ליהוה ונכרתה הנפש ההוא מעמיה

השתא נמי, הא במיתה!

רש"י

ותו אם לא נאמרו הייתי אומר במיתה. בתמיה מהיכא תיתי לי בה מיתה הא לא מייטינן לה אלא בקל וחומר ממעשר ודיו לבא מן הדין להיות כנדון מה מעשר בלאו ולא במיתה אף תרומה בלאו ולא במיתה:

אלא קלות וחמורות דקאמר. אטומאה קאי דכתיב התם טומאת מת וטומאת שרץ דכתיב (ויקרא כב) והנוגע בכל טמא נפש [וגו'] או איש אשר יגע בכל שרץ דכתיב בתרווייהו אכילת מעשר ותרומה ועונשן וקאמר אם נאמרה טמא שרץ ולא נאמרה טומאת מת כו' ובמאי ועל איזה אכילה אי בתרומה על שתיהן הטומאות הוא באכילת תרומה במיתה ומאי על הקלות בלאו דקתני:

ואם לא נאמרו הייתי אומר כו' ל"ג הכא דליכא למיפרך דיו דהא קלות נמי במיתה: ואי באכילת מעשר. קאמר דאם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על טומאת שרץ בלאו על טומאת מת במיתה לכך נאמרו טומאת מת חמורות ונאמר בהו לאו דלא תימא בהו מיתה במעשר ואם לא נאמרו קלות הייתי אומר על החמורות במיתה הא מטומאת שרץ הוא דאתיא בק"ו:

ודיו לבא מן הדין להיות כנדון. ולא אמיתא בה מיתה אלא לאו: **והכי קאמר אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר.** בלאו כדאיתא ותרומה במיתה כדאיתא ולא נאמר טומאת מת הייתי אומר קלות על הקלות בלאו בטומאת קלה דשרץ על אכילת קלות כגון מעשר יהא בלאו כדאיתא וקלות על החמורות במיתה וטומאת שרץ על אכילת החמורות כגון תרומה במיתה כדאיתא ומינה הוה גמרינן דמה שרץ קלות על החמורות במיתה אף חמורות על קלות נמי במיתה דמה לי טומאה חמורה ואכילה קלה מה לי אכילה חמורה וטומאה קלה (וטומאת המת על אכילת מעשר תהא במיתה) לכך נאמרו חמורות טומאת המת על אכילת מעשר שלא תהא במיתה ופירש בה לאו ולא במיתה לומר לך שהיא באזהרה:

ותו:

ואי לא נאמר, הייתי אומר: במיתה? דיו לבא מן הדין להיות כנדון!

אלא, "קלות" - טומאת שרץ, "חמורות" - טומאת מת.

ובמאי?

אי בתרומה - אידי ואידי הוא במיתה!

ותו, "לכך נאמרו חמורות דבלאו"? הא במיתה היא²⁷³!

מד, א ואי באכילת מעשר - אם לא נאמרו חמורות הייתי אומר על החמורות במיתה?! הא מטומאת שרץ קאתיא, ודיו לבא מן הדין להיות כנדון!

אמר זעירי:

"קלות" - טומאת שרץ,

"חמורות" - טומאת מת,

והכי קאמר: אילו נאמר טומאת שרץ ונאמר מעשר ותרומה, ולא נאמרה טומאת מת - הייתי אומר: קלות - על הקלות, בלאו, ועל החמורות - במיתה, ומקלות על החמורות - במיתה, חמורות נמי על הקלות - במיתה. לכך נאמרו חמורות.

²⁷³ גירסת מהדורת וילנא: (ואי לא נאמר הייתי אומר במיתה? דיו לבא מן הדין להיות כנדון!) ורשי ל"ג.

15. מד, א

רש"י

"כָּל שֵׁשׁ לוֹ מִתִּירֵיו, בֵּין לְאָדָם בֵּין לַמִּזְבֵּחַ - חַיִּיבִין עָלָיו מִשּׁוֹם פִּיגוּל".

תנו רבנן:

"או אינו מביא אלא כיוצא בשלמים, מה שלמים - מיוחדים נאכלין לשני ימים ולילה אחד, אף כל נאכל לשני ימים ולילה אחד.

נאכל ליום ולילה - מניין?

תלמוד לומר: "מבשר"²⁷⁴ - כל ששירין נאכלין.

עולה שאין שיריה נאכלין - מניין?

תלמוד לומר: "זבח".

מנין לרבנות: העופות?

והמנחות?

עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע?

תלמוד לומר: "אשר הם מקדישים לי"²⁷⁵ (ויקרא כב, ב),

ואתי נותר 'חילול'²⁷⁶ (ויקרא יט, ח) 'חילול' (ויקרא כב, ב) מטומאה.

ואתי פיגול 'עון'²⁷⁷ (ויקרא ז, יח) 'עון' (ויקרא יט, ח) מנותר.

ומאחר שסופו לרבנות כל דבר, למה נאמר שלמים מעתה?

לומר לה: מה שלמים מיוחדים שיש להן מתירין בין לאדם, בין למזבח.

אף כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח - חייבין עליו משום פיגול.

העולה: דמה - מתיר את בשרה למזבח.

ועורה - לכהנים.

עולת העוף: דמה - מתיר את בשרה למזבח.

חטאת העוף: דמה - מתיר את בשרה לכהנים,

פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים - דמם מתיר את אימוריהן ליקרב.

ומוציא אני את הקומץ,

ואת הלבונה,

והקטרות,

ומנחת כהנים,

ומנחת כהן משיח,

ומנחת נסכים,

והדם.

דבי שמעון אומר:

מה שלמים מיוחדין שיש בו על מזבח החיצון וחייבין עליו,

אף כל שישנן על מזבח החיצון - חייבין עליו משום פיגול.

יצאו פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים,

הואיל שאין על מזבח החיצון בשלמים - אין חייבין עליו משום פיגול".

אמר מר: "כיוצא בשלמים".

מאי ניהו?

בכור,

דנאכל לשני ימים ולילה אחד.

במאי אתי?

אי במה מצינו - איכא למיפרך: מה לשלמים שהן טעונין סמיכה ונסכים, ותנופת חזה ושוק!

אלא, מ: "אם האכל יאכל" (ויקרא ז, יח).

הני תרי כללי דסמיכי אהדרדי ניהו!

²⁷⁴ ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

²⁷⁵ דבר אל אהרן ואל בניו ויגורו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני יהוה

²⁷⁶ ואכליו עונו ישא מי את קדש יהוה חלל ונקרתה הנפש ההוא מעמיה

²⁷⁷ ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

או אינו מביא כו'. רישא דברייתא בת"כ לענין פיגול קתני יכול לא יהא חייב אלא על השלמים בלבד ת"ל לענין טומאה ויגורו מקדשי ולקמן יליף נותר חילול חילול מטומאה ופיגול בעון עון מנותר: או אינו. מרבה אלא כיוצא בשלמים שהרי כלל ופרט אמור כאן כדמפרש לקמן ונימא מה הפרט מפורש נאכלין לשני ימים כו': ת"ל מבשר. ריבויא הוא דכתיב גבי פיגול (ויקרא ז) מבשר זבח השלמים ועלה קאי והנפש האוכלת ממנו עונה תשא: עד שאני מרבה. כלומר אחרי שאני מרבה ארבה עמהם אף לוג שמן של מצורע אם פיגול בדם האשם נתפגל הלוג: תלמוד לומר. לענין טומאה אשר הם מקדישים גבי ויגורו כתיב ואתי נותר חילול חילול מטומאה מה טומאה הכל בכלל אף נותר הכל בכלל בנותר כתיב כי את קודש ה' חילל (ויקרא יט) ובטומאה כתיב ויגורו ולא יחללו (שם כ) והדר אתי פיגול עון עון מנותר: אף כל שיש לו מתירין. או לאדם או למזבח ועולה ילפא מאימורי שלמים וכן אימורי כל הקדשים ובשר כל הקדשים הנאכלין ילפי מבשר שלמים שאין לו מתירין אלא לאדם וחייבין עליו: כיוצא בשלמים מאי ניהו. דקתני לעיל או אינו מביא כו' אלא כיוצא. האכל. כלל מבשר שלמים פרט יאכל חזר וכלל:

אמר רבא:

כדאמרי במערבא:

כל מקום שאתה מוציא שני כללות הסמוכים זה לזה, הטל פרט ביניהם, ודונים בכלל ופרט.

רש"י

הני תרי כללי דסמיכי נינהו.
שלא נכתב הפרט אלא בסוף:
הטל פרט ביניהם. הכתוב
אחריהם הטל ביניהם ודונים כו'
הלכך אי לאו דרבי רחמנא מבשר
תחילה הוה דיינינן ליה במה
הפרט מפורש כו':

16. מד, א-ב

רפ"י

חייבין עליו משום פיגול. אם בא עם האשם ופיגול באשם ואף על גב שאם היה רוצה יכול להביאו מכאן ועד עשרה ימים כדלקמן אית ליה לרבי מאיר דכי הביאו עם האשם דם האשם הוא המתירו למתן בהונות ושיריו לאכילה ששירי הלוג נאכלין כדאמרינן בשמעתא דלקמן:

אמר רב יוסף רבי היא כו'. וסבר לה כרבנן דהואיל ואפשר להביא נסכים לאחר זמן אין דם הזבח מפגלן ואפילו הביאן עמו ולוג שמן נמי הא דקתני נמי פיגול לא שיהא דם האשם מפגלו אלא מתנות שמן עצמו שמוזה ממנו שבע הזאות בפנים הם מפגלין אותו אם הזה על מנת לאכול שיריו חוץ לזמנו והוא נאכל ליום ולילה כדמריבין ליה לקמן עם שאר קדשי קדשים:

ומדשמעינן ליה לרבי דאמר לוג שמן של מצורע מתנותיו שרו ליה. לכהנים דאמר אף על פי שזרק דם האשם יש מעילה בשמן עד שיתן שבע הזאות של צרכי גבוה הלכך מתנותיו מפגלין ליה שהן מתירין: **ולא נהנין.** מדרבנן עד שיתן מתנותיו:

ולא מועלין. דקסבר דם האשם מתירו לכהנים וכל שיש בו שעת היתר לכהנים אין בו מעילה: **רבי אומר מועלין בו עד שיתן שבע הזאות של גבוה.** אבל מתן בהונות דלאו צורך גבוה הוא ודאי לא פליג רבי:

ושוין. שאפילו נתן מתנות גבוה אסור הוא מדרבנן עד שיתן אף מתן בהונות:

אמרוהו. רבנן להא דרב יוסף: **הבא בפני עצמו.** מצורע שהביא אשמו היום ולוגו לאחר עשרה ימים דלכ"ע מתנותיו שריין ליה באכילה דהואיל ולא קדש בכלי כשזרק דם האשם לאו שירים דידיה הוא ולא שרי ליה ואפי"ה לא מפגלין ליה לדברי הכל דאין בו משום פיגול כדקתני אף אני לא אמרתי כו' הלכך בא עם האשם נמי אע"ג דלרבי מתנותיו שריין ליה לא מפגלים ליה שאין מפגל אלא דם או קומץ את שיריו משום דאיתקש מנחה לזבחים:

"עד שאני מרבה לוג שמן של מצורע."

הא מני?

רבי מאיר היא.

דתנא:

"לוג שמן של מצורע - חייבין עליו משום פיגול, דברי רבי מאיר."

אימא סיפא:

"ומוציא אני מנחת נסכים, והדם."

אתאן לרבנן,

דתנא:

"נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול,

מפני שדם הזבח מתירן ליקרב,

דברי רבי מאיר.

אמרו לו: והלא אדם מביא את זבחו היום ונסכין מיכן עד עשרה ימים! אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא בבאין עם הזבח!"

אמר רב יוסף:

הא מני?

רבי היא,

דאמר: לוג שמן של מצורע, מתנותיו שרו ליה.

ומדמתנותיו שרו ליה - מתנותיו מפגלי ליה.

דתנא:

"לוג שמן של מצורע מועלין בו עד שיזרוק הדם.

נזרק הדם - לא נהנין,

ולא מועלין.

רבי אומר:

מועלין - עד שיתן מתנותיו.

ושוין - שאסור באכילה,

עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות."

אמרוהו קמיה דרבי ירמיה,

אמר: גברא רבא כרב יוסף לימא כי הא מילתא?

מד, ב, הרי לוג הבא בפני עצמו, דלכולי עלמא מתנותיו שרו ליה, ולא מפגלין ליה!

דתנא:

"לוג שמן של מצורע חייבין עליו משום פיגול,

מפני שדם מתירו לבהונות,

דברי רבי מאיר.

אמרו לו לרבי מאיר:

והלא אדם מביא אשמו עבשיו, ולוג מיכן ועד עשרה ימים!

אמר להן: אף אני לא אמרתי אלא בבא עם האשם!"

אלא אמר רבי ירמיה:

לעולם רבי מאיר היא,

וסמי מיכן נסכים.

אמר אביי:

לעולם לא תסמי,

וְתָנָא: לֹוּג הַבָּא עִם הָאִשָּׁם,

וְהוּא הֵדִין לְנִסְכִּים הַבָּאִין עִם הַזֶּבֶחַ.

וְהֵדֵר תָּנָא: נִסְכִּים הַבָּאִין בְּפָנֵי עֲצָמוֹן, וְהוּא הֵדִין לְלֹוּג הַבָּא לְפָנֵי עֲצָמוֹן.

רס"י

וְתָנָא. רִישָׁא:

לֹוּג הַבָּא עִם הָאִשָּׁם. שְׂדֵם
הָאִשָּׁם מִפְּגָלוֹ וְאֵעִיף שֶׁהִיָּה לוֹ
לְהַבִּיאוֹ לְאַחַר עֶשְׂרֵה יָמִים וּמִמְּנוּ
אֵתָּה לְמַד דֵּהִיָּה לְנִסְכִּים הַבָּאִים
עִם הַזֶּבֶחַ שְׂדֵם הַזֶּבֶחַ מִפְּגָלָן
וְאֵעִיף שְׂבִידוֹ לְהַבִּיאוֹן לְאַחַר
זְמַן:

וְתָנָא סִיפָא נִסְכִּים הַבָּאִים בְּפָנֵי

עֲצָמוֹן. כְּדִקְתַּנִּי לֵה דוּמִיָּא
דְּקִטְרַת וּלְבוּנָה וּמְנַחַת כַּהֲנִים
שְׂאִין לְחֹן מִתִּירִין וְקֹאמֵר דְּאִין
מִתְּפַגְלִין אִם הַקְּרִיב מִקְצַתָּן עִ"מ
פִּיגוּל וְהִיָּה לְלֹוּג הַבָּא בְּפָנֵי
עֲצָמוֹן:

17. מד, ב

כ"י

מנהני מילי. דחטאת העוף נאכלת:

כל קרבנם. גבי סדר מתנות כהונה שנאמר לאהרן על הסדר בפרשת קרח וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש וגוי וכתוב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו וקדריש להו הכא כל כל דכולהו: **לרבות לוג שמן.** שאף הוא נאכל שהרי קרוי קרבן דכתיב (ויקרא יד) והקריב אותו לאשם ואת לוג השמן אלמא הוא נמי בכלל והקריב והיינו קרבן כ"ש במנחות (דף עג.ג):

ס"ד כו. כלומר האי דאיצטריך כל קרא לרבווי ולא נפקא ליה מקרבנו:

סד"א מן האש כתיב. הנותר מן האש ומזה לא עלה לאשים כלל: **ואכלו אותם אשר כופר בהם.** דבר שיש בו כפרה נאכל ושאין בו כפרה אינו נאכל: **להתיר אתיא.** חדש במדינה: **נבילה היא.** לפי שנמלקה:

לרבות אשם נזיר. נזיר שנטמא במת מביא אשם כשטהר מטומאתו ומכשירו להתחיל ולמנות נזירות טהרה והימים הראשונים יפלו ולרבות שיהא נאכל דאי לא כתיב לכל לא מרבינן להו דכתיב אשר כופר בהם והני להכשיר אתו זה להכשירו בקדשים וזה להתחיל נזירות טהרה:

אשם מצורע בהדיא כתיב ביה. דנאכל כי כחטאת האשם הוא (ויקרא יד) ומיהו נהי דאשם כתיב הכא לסדר בפרשה כל עשרים וארבע מתנות כהונה אלא כל למה:

אשר ישיבו זה גזל הגר. דכתיב (במדבר ה) האשם המושב לה' לכהן ותניא (בי"ק דף קי.) אשם זה קרן המושב זה חומש או אינו אלא זה אשם ממש כשהוא אומר מלבד איל הכפורים (הרי אמור אלא) אשם זה קרן שהגזל את חברו ונשבע לו ואח"כ הודה משלם קרן וחומש לבעלים ואשם למזבח כדכתיב בפרשת ויקרא והיה כי יחטא ואשם וגוי ואם מת נותן ליורשיו ואם גר היה ומת ואין לו יורשין להחזירו להם נתנן הכתוב לכהן ופרשת גזל הגר אמורה בפרשת נשא אם אין לאיש גואל להשיב האשם וגוי וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גואל אלא זה גזל הגר. גזל הגר בהדיא כתיב ביה לא גרסינן דהא חטאות ואשמות ושאר האמורים בפרשה בהדיא כתיב כל אחד ואחד במקומו וסידרן לו הכתוב לאהרן כאן מפני מחלוקתו של קרח שערער עליו על כהונה משל הדייט אמר לטובתו נשברה רגל פרתו:

"חטאת העוף: דמה מתיר את בשרה לכהנים".

מנא הני מילי?

דתני לוי (במדבר יח, ט),

"כל קרבנם" 278 - לרבות לוג שמן של מצורע.

סלקא דעתך אמינא: **"מן האש"** כתב רחמנא, והאי, לאו מותר מן האש הוא, קא משמע לן.

"לכל מנחתם" - לרבות מנחת עומר ומנחת הקנאות.

סלקא דעתך אמינא: **"ואכלו אותם אשר כפר בהם" 279** (שמות כט, לג), מנחת העומר להתיר אתיא, ומנחת קנאות לברר עון קאתיא, קא משמע לן.

"ולכל חטאתם" - לרבות חטאת העוף.

סלקא דעתך אמינא: נבילה היא.

"לכל אשמים" - לרבות: אשם נזיר, ואשם מצורע.

סלקא דעתך אמינא: להכשיר קאתו, קא משמע לן.

"אשם מצורע" - בהדיא כתיב ביה!

אלא, לרבות אשם נזיר, כאשם מצורע.

"אשר ישיבו" - זה גזל הגר,

"לך הוא" - שלף יהיה, אפילו לקדש בו את האשה."

278 זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם לכל מנחתם ולכל אשמים אשר ישיבו לי קדש קדשים לך הוא ולבניך
279 ואכלו אותם אשר כפר בהם למלא את ידם לקדש אתם וזר לא יאכל מי קדש הם

18. מד, ב - מה, א

רפ"י

□

לך הוא ולבניך. שיהו כנכסים של חולין שאין בו שום קדושה דממון בעלים הוא ואגזל לחודיה קאי האי לך הוא והאי דכתיב בתריה בקדש הקדשים תאכלנו אשאר א קאי דהווי מידי דאכילה:

תניא אמר ר' אלעזר כו'. אפרים הנשרפים דאיפליגו בה במתני קאי:

פיגל בדבר הנעשה בהן בחוץ. העבודה שהיה עובד במחשבה והאכילה שחישב עליה אם מעשה עזרה הם פיגל ואם מעשה היכל הם לא פיגל ולקמן יליף טעמא מקראי:

שוחט. שהרי שחיטתה בעזרה הוא וכל חוץ דהכא עזרה הוא:

להזות דמו למחר. הרי חישב על אכילת מזבח של פנים הריני מזה על הפרכת או על המזבח הפנימי שזו היא זריקתן המפגל: **על מנת לשפוך שירים.** שהרי זו אכילת מזבח החיצון דמהניא ביה מחשבה:

לא פיגל. מפני שמחשבה היתה בשעת עבודת פנים:

כאשר יורם. בפר כהן משיח כתיב בהפרשת אימוריו:

מה למדנו לו. משלמים לענין אימורים הרי אף בזה כולן מפורשים חלב וכליות ויותרת אלא לא בא היקש הזה אלא ללמד על הפיגול שהוא למד בכל הקדשים משלמים ובא ללמד על אלו שאין פיגול נוהג בהן אלא כשלמים מה שלמים אין פיגולן אלא על מעשי עבודה חיצונית ומחשבת אכילות חיצונית שוחט או מקבל או מוליד או זורק ע"מ לאכול בשר לשפוך שירים או להקטיר אימוריו חוץ לזמנו אף כאן עד שיחשב בעבודות על אכילת חוץ:

מחשבותיו. מחשבת אכילתו: **ומעשיו.** עבודה שהוא עובד ומחשב:

הלכתא למשיחא. הרי קבע לנו הלכה הצריכה לנו לימות המשיח כשיבנה בית המקדש ועכשיו לא הוצרכנו לה:

א"ל הלכה קאמינא. האי דמיתמהנא קביעות הלכה הוא דמיתמהנא דמיגרס בעינן מיתני משניות ומחלוקת הלכות עבודה לפי שתורה היא ודרוש וקבל שכר אבל קיבוע הלכה אינה אלא להורות הלכה למעשה ועכשיו אינו נוהג:

תניא

"רבי אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי:

פיגל בדבר הנעשה בחוץ - פיגל,

בדבר הנעשה בפנים - לא פיגל,

כיצד?

היה עומד בחוץ,

ואמר: "הריני שוחט להזות מדמו למחר" - לא פיגל,

שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בפנים - לא פיגל.

היה עומד בפנים,

ואמר: "הריני מזה על מנת להקטיר אימורים ולשפוך שירים למחר" - לא פיגל,

שמחשבה בפנים בדבר הנעשה בחוץ.

אבל היה עומד בחוץ,

ואמר: "הריני שוחט לשפוך שירים למחר או להקטיר אימורים למחר" - פיגל,

שמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בחוץ."

אמר רבי יהושע בן לוי:

מאי קרא?

"כאשר יורם משור זבח השלמים"²⁸⁰ (ויקרא ד, י'),

וכי מה למדנו משור זבח השלמים מעתה?

אלא מקיש פר כהן משיח לשור זבח השלמים,

מה שור זבח השלמים עד שיהו מעשיו ומחשבותיו על מזבח החיצון,

אף פר כהן משיח עד שיהו מחשבותיו ומעשיו על המזבח החיצון.

אמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה אמר רב:

הלכה כרבי אלעזר שאמר משום רבי יוסי.

אמר רבא:

מה, א, הלכתא למשיחא?!

אמר ליה אבוי:

אלא מעתה, כל שחיטת קדשים לא לתני?!

הלכתא למשיחא הוא!

אלא דרוש וקבל שְׁכַר,

הכא נמי: דרוש וקבל שְׁכַר!

הכי קאמינא לך:

הלכתא למה לך?

לישנא אחריןא:

אמר ליה: הלכה קאמינא.

²⁸⁰ כאשר יורם משור זבח השלמים והקטירם הנהן על מזבח העלה

19. מה, א

רש"י

מתני'
קדשי עובדי כוכבים כו'. מפרש בגמ' וכשהתנדבום לגבוה קאמר:

גמ'
ת"ר כו'. מפרשה לקמיה: **ואין מביאין נסכים**. בפני עצמם בלא זבח כישאל שמתנדבין יין כדתנן במנחות (דף קד:): **בכולן אני רואה**. בכל הדברים הללו אני רואה בקדשי עובדי כוכבים להחמיר כבקדשי ישראל:

שנאמר בהם לה'. דכתיב איש איש מבית ישראל וגוי' (ויקרא כב) ודרשינן בהכל שוחטין (חולין יג:). איש מה ת"ל איש איש לרבות את העובדי כוכבים שנודרים נדרים ונדבות כישאל:

במה דברים אמורים. דאין מועלין בהן אתאן לת"ק:

אבל בקדשי בדק הבית. עובד כוכבים שהתפיס לבדק הבית:

מועלין בו. ולקמן מפרש טעמא:

דגמרינן מעילה חטא חטא מתרומה. כתיב במעילה וחטאה בשגגה (ויקרא ה) וכתיב בתרומה ולא ישאו עליו חטא (שם כב) ובתרומה כתיב בתריה דהאי קרא ולא יחללו את קדשי בני ישראל:

דבתרומה כתיב בני ישראל. וינזרו מקדשי בני ישראל (שם בני ישראל):

משנה

קדשי גוים:

אין חייבין עליהם משום: פיגול, נותר, וטמא,

והשוחטן בחוץ - פטור,

דברי רבי שמעון.

רבי יוסי מחייב.

גמרא

תנו רבנן:

"קדשי גוים: לא נהנין,

ולא מועלין.

ואין חייבין עליהן משום: פיגול,

נותר,

וטמא,

ואין עושין תמונה,

ואין מביאין נסכים,

אבל קרבנן טעון נסכים,

דברי רבי שמעון.

אמר רבי יוסי:

רואה אני בכולן להחמיר,

שנאמר בהן "לה"'²⁸¹ (ויקרא כב, יח).

במה דברים אמורים: בקדשי מזבח,

אבל בקדשי בדק הבית - מועלין בהן."

"לא נהנין ולא מועלין."

"לא נהנין" - מדרבנן,

"ולא מועלין" - דגמר מעילה 'חט' ²⁸² (ויקרא ה, טו) 'חט' ²⁸³ (ויקרא כב, ט) מתרומה,

דבתרומה כתיב "בני ישראל" ²⁸⁴ (ויקרא כב, ט),

ולא גוים.

"ואין חייבין עליו משום פיגול, נותר וטמא."

מאי טעמא?

דאיתי פיגול 'עון' ²⁸⁵ (ויקרא ז, יח) 'עון' ²⁸⁶ (ויקרא יט, ח) מנותר,

ואיתי נותר 'חילול' (ויקרא יט, ח) 'חילול' ²⁸⁷ (ויקרא כב, ב) מוטומאה.

ובטומאה כתיב: **"בני ישראל"** (ויקרא כב, ב) - ולא גוים.

"ואין עושין תמונה."

מאי טעמא?

²⁸¹ דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגוי בישאל אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה לעלה

²⁸² נפש מי תמעל מעל וחסאה בשגגה מקדשי יהוה והביא את אשמו ליהוה איל תמים מן הצאן בערפה כסף שקלים בשקל הקדש לאשם

²⁸³ ושקרו את משמרתו ולא ישאו עליו חטא ומתו בו מי יחללוהו אני יהוה מקדשם

²⁸⁴ ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה

²⁸⁵ ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמים ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהוה והנפש האכלת ממנו עונה תשא

²⁸⁶ ואמליו עונו וישא מי את קדש יהוה חלל ונקרתה הנפש ההוא מעמיה

²⁸⁷ דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני יהוה

כ"י

תמורה. בהמה :
למעשר בהמה. דכתיב במעשר
 והיה הוא ותמורתו (שם כז) :
ומעשר בהמה למעשר דגן. עשר
 תעשר ואמר מר בבכורות (דף
 נג :) בשני מעשרות הכתוב מדבר
 אחד מעשר בהמה ואחד מעשר
 דגן :

דבר הלמד. מעשר בהמה הלמוד
 בהיקש שלא יהא נוהג בעובדי
 כוכבים חוזר ומלמד על התמורה
 בהיקש :

מעשר דגן חולין הוא. ובכל
 התורה למדין למד מן הלמד חוץ
 מן הקדשים כדאמר באיזהו
 מקומן (לקמן מט) :

הניחא למאן דאמר בתר מלמד
אזלינן. דאי מלמד חולין אף על
 גב דלמד קדש למדים בו הלמד
 מן הלמד ופלוגתייהו באיזהו
 מקומן (שם) :

עובדי כוכבים לא מייתו. דלא
 איתרבו עובדי כוכבים אלא
 לנדרים ונדבות דכתיב בקרא
 לכל נדריהם וגוי' (ויקרא כב)
 והי' נמי דלא מייתו חובה
 הקבוע להם זמן כגון עולת
 ראייה ושלמי חגיגה אלא לא
 פסיקא ליה הואיל ומביאין עולה
 ושלמי נדבה אבל מעשר חטאת
 ואשם לא שייך בהו כלל :

אזרח. בפרשת נסכים כתיב
 בשלח לך כל האזרח יעשה ככה
 ומינה ילפינן לקמן בפרק כל
 התדיר (דף צא) : אזרח מלמד
 שמתנדבים נסכים ומביא בפני
 עצמן נדבה :

ת"ל ככה. יעשה לשור שאחר
 שחובה תלויה בקרבן ל"ש
 ישראל ול"ש עובד כוכבים הלכך
 שלח דמי נסכיה יקרבו משלו
 ואם לאו מקריבים משל ציבור
 שתנאי ב"ד הוא במסכת שקלים
 (דף יא) :

מ"ט כו'. אמילתיה דר"ש קאי
 אמעילה דקאמר אבל קדשי בדק
 הבית דעובדי כוכבים מועלין :

וכי גמרה מעילה מתרומה.
 למעוטי עובדי כוכבים דומיא
 דתרומה קדשי מזבח הוא
 דגמרה דקדיש גופייהו כתרומה
 שאינן נפדין :

במזיד לא הורצה. קנסא דרבנן
 הוא ולא שיביא אחר דא"כ
 נמצאו ב"ד מתנין לעקור דבר מן
 התורה ולהביא חולין לעזרה
 אלא לא הורצה להתיר בשר
 באכילה אבל בעלים נתכפרו
 והכי אמר לה שמואל במס'
 יבמות (דף צ) :

[**כמאן**]. הא דקתני דעובדי
 כוכבים לא הורצה דלא כר'
 יוסי :

דאיתקש תמורה למעשר בהמה²⁸⁸ (ויקרא כז, לב-לג),
 ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן²⁸⁹ (דברים יד, כב),
 ובמעשר דגן כתיב: "**בני ישראל**"²⁹⁰ (במדבר יח, כב) - ולא גוים.

וכי דבר הלמד בהיקש חוזר ומלמד בהיקש?

מעשר דגן חולין הוא.

הניחא למאן דאמר: בתר מלמד אזלינן.
 אלא למאן דאמר: בתר למד אזלינן - מאי איכא למימר?

אלא, מעשר בהמה חובה שאין קבוע לה זמן הוא,
 וחובה שאין לה זמן קבוע: ישראל - מייתו,
 גוים - לא מייתו.

"ואין מביאין נסכים".

תנו רבנן:

"אזרח"²⁹¹ (במדבר טו, יג) - אזרח מביא נסכים,

ואין הגוי מביא נסכים.

יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים?

תלמוד לומר: **"ככה"**²⁹² (במדבר טו, י). "

"אמר רבי יוסי:

רואה אני בכולו להחמיר.

במה דברים אמורים: בקדשי מזבח".

מאי טעמא?

קסבר: כי גמרה מעילה²⁹³ חט' (ויקרא ה, טו) חט'²⁹⁴ (ויקרא כב, ט) מתרומה,

דומיא דתרומה דקדישא קדושת הגוף,

אבל קדושת בדק הבית דקדושת דמים - לא.

תנו רבנן:

"דם שנטמא וזרקו,

בשוגג - הורצה,

במזיד - לא הורצה.

מה,ב

במה דברים אמורים: ביחיד,

אבל בציבור - בין בשוגג בין במזיד הורצה.

ובגוים - בין בשוגג ובין במזיד לא הורצה".

אמרוה רבנן קמיה דרב פפא:

כמאן?

לא כרבי יוסי,

²⁸⁸ **לב וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבר תחת השבט העשירי והיה קדש ליהוה. לג לא יבקר בין טוב לרע ולא ימירנו ואם המיר ימירנו והיה הוא**

ותמורתו והיה קדש לא יגאל

²⁸⁹ **עשר תעשר את כל תבואת ורעה היצא השדה שנה שנה**

²⁹⁰ **מי את מעשר בני ישראל אשר ורימו ליהוה תרומה נתתי ללזים לנחלה על פן אמרתיה להם בתוך בני ישראל לא ינחלו נחלה**

²⁹¹ **כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריה נחת ליהוה**

²⁹² **ויזון תקריב לנסך חצי החין אשה ריה נחת ליהוה**

²⁹³ **נפש מי תמעל מעל וחסא בשגגה מקדשי יהוה והביא את אשמו ליהוה איל תמים מן הצאן בערקה כסף שקלים בשקל הקדש לאשם**

²⁹⁴ **ושמרו את משמרתיה ולא ישאו עליו חטא ומתו בו מי יחללהו אני יהוה מקדשם**

דְּאִי רַבִּי יוֹסִי - הָאָמַר: בְּכוּלָן אֲנִי רוֹאֶה לְהַחְמִיר!

אָמַר לְהוּ רַב פֶּפְא:

אֶפְּלוּ תִּימָא: רַבִּי יוֹסִי,

שְׂאֵנִי הִתֵּם דְּאָמַר קְרָא: "לְהֵם"²⁹⁵ (שְׁמוֹת כח, לח),
 "לְהֵם" - וְלֹא לְגוּיִם.

אָמַר לִיהֵ רַב הוּנָא בְּרִיהַ דְּרַב נֶתָן לְרַב פֶּפְא:

אֶלָּא מְעַתָּה, "אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים"²⁹⁶ (ויקרא כב, ב),
 הֲכִי נִמְי: "הֵם" - וְלֹא גוּיִם!

אֶלָּא אָמַר רַב אֲשִׁי:

אָמַר קְרָא: "לְרִצּוֹן לְהֵם" (שְׁמוֹת כח, לח),

וְגוּיִם לֹא בְּנֵי הַרְצָאָה נִינְהוּ.

רַשִׁי

אלא מעתה אשר הם מקדישים

לי. דכתיב גבי וינזרו:

הכי נמי הם ולא עובדי כוכבים.

ותימא דקדשי עובדי כוכבים אין
 חייבין עליהם משום טומאה לרי'
 יוסי והא קאמר בכולן אני רואה
 להחמיר:

לרצון להם. גבי ציץ כתיב:

לאו בני הרצאה. לחקב"ה הם

שאינו מתרצה להם:

²⁹⁵ והיה על מצח אהרן ונשא אהרן את עון הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לכל מנהגת קדשיהם והיה על מצחו תמיד לרצון להם לפני יהוה

²⁹⁶ דבר אל אהרן ואל בניו וינזרו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני יהוה

20. מה, ב - מו, א

משנה

דברים שאין חייבים עליהם משום פיגול,
חייבין עליהן משום נותר,
ומשום טמא,
חוץ מן הדם.
רבי שמעון מחייב בדבר שדרבן לאכול,
אבל העצים והלבונה והקטורת - אין חייבין עליו משום טמאה.

גמרא

תנו רבנן:

"יכול לא יהו חייבין משום טמאה אלא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח?
ודין הוא: ומה פיגול שהוא בקביעה, ובידיעה אחת, ולא הותר מכללו - אין חייבין עליו,
אלא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח,
טמאה שהיא בעולה ויורד (ראה ויקרא ד, כז, לה),
ובשתי ידיעות, והותרה מכללה - אינו דין שאינו חייב,
אלא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח?
תלמוד לומר: "אשר הם מקדישים לי"²⁹⁷ (ויקרא כב, ב).
יכול מיד?
תלמוד לומר: "יקרב"²⁹⁸ (ויקרא כב, ג),
אמר רבי אלעזר:
וכי יש נוגע שהוא חייב!
אלא מה תלמוד לומר "יקרב"?
בהוכשר בשר²⁹⁹ ליקרב הנתוב מדבר.
הא ביצד?
יש לו מתירין - משיקרב מתירין,
אין לו מתירין - משיקדש בכלי".
אשכחן טמאה,
ותר - מנלן?

אתי חילול³⁰⁰ (ויקרא יט, ח) 'חילול' (ויקרא כב, ב) מטמאה.

ולילף עון' (ויקרא יט, ח) 'עון'³⁰¹ (ויקרא ז, יח) מפיוגול!

מסתברא מטמאה הוי ליה למילף,
שכן גז"ל³⁰² סימן.

אדרבה, מפיוגול הנה ליה למילף,
שכן הותר³⁰³ ציץ, טהור, בזמן קרב.
והני נפישן!

אלא, מדתני לוי,
דתני לוי:

"מנין שאף בפסול זמן הנתוב מדבר?

תלמוד לומר: "ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי"³⁰⁴ (ויקרא כב, ב).
בשני חילולין הנתוב מדבר: אחד - פסול נותר, ואחד - פסול טמאה".

מו, א

²⁹⁷ דבר אל אהרן ואל בניו ויגורו מקדשי בני ישראל ולא יחללו את שם קדשי אשר הם מקדשים לי אני יהוה
²⁹⁸ אמור אלהם לדתתיכם כל איש אשר יקרב מקל ודעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'
²⁹⁹ במהדורת וילנא מילה זו בסוגריים מרובעות. ובכתבי יד וברשיי לא גרסו מילה זו.
³⁰⁰ ואכליו עינו וישא מי את קדש יהוה חלל ונכרתה הנפש ההוא מעמיה
³⁰¹ ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ידצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהוה והנפש האכלת ממנו עונה תשא
³⁰² גוף, זריקה, חילול
³⁰³ במהדורת וילנא הגירסה: נותר, אך הוגה וכן גם ברשי ובתוס: הותר.
³⁰⁴ גירסת מהדורת וילנא: "ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליהוה" (ויקרא כב, טו) ורשי ומסורת הש"ס הגיהו כפי שגרסנו כאן.

21. מו, א

"חויז מן הדם".

מנא הני מילי?

אמר עולא:

אמר קרא: "ואני נתתיו לכם"³⁰⁵ (ויקרא יז, יא) - שלכם יהא.

דבי רבי ישמעאל תנא:

"אמר קרא: "לכפר" (ויקרא יז, יא) - לכפרה נתתיו ולא למעילה".

רבי יוחנן אמר:

אמר קרא: "הוא" (ויקרא יז, יא) - הוא לפני כפרה כלאחר כפרה:

מה אחר כפרה - אין בו מעילה,

אף לפני כפרה - אין בו מעילה.

אימא: לאחר כפרה - כלפני כפרה,

מה לפני כפרה - יש בו מעילה,

אף לאחר כפרה - יש בו מעילה!

אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו.

ולא?! והרי תרומת הדשן!

משום דהוי תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין הבאין כאחד,

וכל שני כתובים הבאין כאחד - אין מלמדיו.

הניחא לרבנן דאמרי "והניחם שם"³⁰⁶ (ויקרא טז, כג) - מלמד שטעונין גניזה.

אלא לרבי דוסא דאמר: מותרות הן לכהן הדיוט ובלבד שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחר,

מאי איכא למימר?

משום דהוי תרומת הדשן ועגלה ערופה, שני כתובין הבאין כאחד,

וכל שני כתובין הבאין כאחד - אין מלמדיו.

הניחא למאן דאמר: "אין מלמדיו",

אלא למאן דאמר: "מלמדיו" - מאי איכא למימר?

תרי מעוטי כתיבי,

הכא כתיב: "הערופה"³⁰⁷ (דברים כא, ו),

והתם כתיב: "ושמו"³⁰⁸ (ויקרא ו, ג).

ותלתא קראי בדם - למה לי?

למעוטי: ממעילה,

מנותר,

ומטומאה.

אבל פיגול לא צריך קרא.

דתנן:

"כל שיש לו מתירין,

בין לאדם, בין למזבח - חייבין עליו משום פיגול" (זבחים מג),

ודם גופיה - מתיר הוא.

³⁰⁵ מי נפש הבשר בדם הוא ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר על נפשתיכם כי הדם הוא בנפש וכפר

³⁰⁶ ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקדש והניחם שם

³⁰⁷ וכל זקני העיר ההוא הקרבים אל ההלל ירחצו את ידיהם על העגלה הערופה בנהל

³⁰⁸ ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו והרים את הדשן אשר תאכל האש את העלה על המזבח ושמו אצל המזבח

22. מו, א-ב

אמר רבי יוחנן:

שְׁלֹשָׁה פְּרִיטוֹת בְּשִׁלְמִים³⁰⁹ (ויקרא ז, כ; ז, כא; כב, ג) - לְמַה?

מו, ב

אֶחָת (ויקרא כב, ג) - לְקָלִל,

וְאֶחָת (ויקרא ז, כ) - לְפָרֵט,

וְאֶחָת (ויקרא ז, כא) - לְדָבָרִים שְׂאִינָן נֶאֱכָלִין.

ולרבי שמעון דאמר: "דבָּרִים שְׂאִין נֶאֱכָלִין - אין חייבין עליהם משום טומאה" - לאיתווי מאי?

לאיתווי חטאות הפנימיות.

סְלָקָא דְעֵתָהּ אֲמִינָא:

הוֹאִיל וְאָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן:

"כָּל שְׂאִינוֹ עַל מִזְבַּח הַחִיצוֹן בְּשִׁלְמִים - אין חייבין עליו משום פיגול",

משום טומאה נמי לא ליחייב,

קא משמע לן.

³⁰⁹ כ והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונקרתה הנפש ההוא מעמיהכא ונפש מי תגע בכל טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל שקץ טמא ואכל מבשר זבח השלמים אשר ליהוה ונקרתה הנפש ההוא מעמיה
ג אמר אלהם לדרתיכם כל איש אשר יקרב מקל ורעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל ליהוה וטמאתו עליו ונקרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'

23. מו, ב

נ"מ "דבי שמעון מחייב את שדרבו לאכול, אבל העצים והלבונה והקטורת - אין חייבין עליו משום טומאה".

אימרו:

רבי יוחנן וריש לקיש,

רבי אלעזר ורבי יוסי ברבי חנינא:

חד מהאי זוזא וחד מהאי זוזא,

חד אמר: מחלוקת בטומאת בשר, אבל בטומאת הגוף דברי הכל אינו לוקה. וחד אמר: כמחלוקת בזו, כך מחלוקת בזו.

מאי טעמא?

פיון דקרינא ביה: "והבשר אשר יגע בכל טמא"³¹⁰ (ויקרא ז, ט),

קרינן ביה: "וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו"³¹¹ (ויקרא ז, כ).

רב טבוימי מתניי הוי.

רב כהנא מתניי הוי:

חד מהאי זוזא, וחד מהאי זוזא אסיפא,

חד אמר: מחלוקת בטומאת הגוף,

אבל בטומאת בשר - דברי הכל לוקה.

וחד אמר: כמחלוקת בזו, כך מחלוקת בזו.

אמר רבא:

מסתברא כמאן דאמר כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו.

מאי טעמא?

פיון דלא קרינא ביה: "וְטִמְאַתּוֹ עָלָיו וְנִכְרְתָהּ" (ויקרא ז, כ),

לא קרינן ביה: "והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל"³¹² (ויקרא ז, יט).

והאמר מר: "והבשר" - לרבות עצים ולבונה!

לפוסלה בעלמא.

³¹⁰ והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ושרף והבשר כל טהור יאכל בשר

³¹¹ והנפש אשר תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה

³¹² והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל באש ושרף והבשר כל טהור יאכל בשר

24. מו, ב - מז, א

מִשְׁנָה

לְשֵׁם שְׁשֶׁה דְּבָרִים הַזְּבַח נִזְבָּח: לְשֵׁם זֵבַח
 לְשֵׁם זֹבֵחַ,
 לְשֵׁם הַשֵּׁם,
 לְשֵׁם אֲשִׁים,
 לְשֵׁם רִיחַ,
 לְשֵׁם נִיחוּם.

וְהַחֲטָאת וְהָאֶשֶׁם: לְשֵׁם חֵטָא.

אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:

אִף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלוֹ - בָּשָׂר,
 שֶׁהוּא תְּנַאי בֵּית דִּין,
 שְׂאִין הַמִּחְשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֵלָא אַחַר הָעוֹבֵד.

גְּמָרָא

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:

"עוֹלָה"³¹³ (ויקרא א, ט) - לְשֵׁם עוֹלָה,
 לְאִפּוּקֵי לְשֵׁם שְׁלָמִים, דְּלֹא "אִשָּׁה"³¹⁴.

"לְשֵׁם אֲשִׁים" - לְאִפּוּקֵי כְּכַבָּא דְּלֹא.

"רִיחַ" - לְשֵׁם רִיחַ,

לְאִפּוּקֵי אַבְרִים שְׂצֻלָּאן וְהַעֲלֹן, דְּלֹא.

דְּאָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:

אַבְרִים שְׂצֻלָּאן וְהַעֲלֹן - אִין בְּהֵן מְשוּם רִיחַ.

"נִיחוּם" - לְשֵׁם הַנְּחֹת רִיחַ.

"לֵה" - לְשֵׁם מִי שֶׁאָמַר וְהָיָה הָעוֹלָם.

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר רַב:

חֲטָאת שְׂשֻׁחֲטָה לְשֵׁם עוֹלָה - פְּסוּלָה.
 לְשֵׁם חוּלִין - כְּשֻׁרָה.

אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר:

מֵאִי טַעְמָא דְּרַב?

"וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"³¹⁵ (ויקרא כב, טו),

קִדְשִׁים - מִחֻלְיִין קִדְשִׁים,

וְאִין חוּלִין מִחֻלְיִין קִדְשִׁים.

מְתִיב רַבָּה:

"אָמַר רַבִּי יוֹסֵי:

אִף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלוֹ - בָּשָׂר,

שֶׁהוּא תְּנַאי בֵּית דִּין."

טַעְמָא שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ כְּלָל,

הָא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם חוּלִין - פְּסוּל!

אָמַר לֵיה אַבְיִי:

דְּלִמָּא, לֹא הָיָה כְּלָל - כְּשֻׁר וּמְרֻצָּה,

³¹³ וְקָרְבוֹ וּקְרָעֵי וְרָחַץ בְּמִים וְהִקְטִיד הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עֲלֶיהָ אִשָּׁה רִיחַ נִיחוּחַ לַיהוָה

³¹⁴ תוֹקֵן עַל פִּי כְּתָבִי יָד וְהַסְּבֵרָה. בְּמַהדוּרַת וִילנָא: אֲשִׁים

³¹⁵ וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת קִדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת אֲשֶׁר יְרִמּוּ לַיהוָה

הָא הִיָּה בְּלָבוּ לְשֵׁם חוּלִין - כְּשֵׁר, אֵינּוּ מְרַצָּה.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר:
חֲטָאת שְׁשׁוּחָטָה לְשֵׁם חוּלִין - כְּשֵׁרָה,
מִשּׁוֹם חוּלִין - פְּסוּלָה.

כְּדַבְעָא מִיַּיְהוּדָה שְׁמוּאֵל מְרַב הוּנָא:
מִנִּין לְמִתְעַסֵּק בְּקִדְשִׁים, שֶׁהוּא פְּסוּל?
מִז, א

שְׁנַאֲמַר: "וְשַׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר לִפְנֵי ה'"³¹⁶ (ויקרא א, ה), עַד שֶׁתֵּהָא שְׁחִיטָה לְשֵׁם בֶּן בְּקָר.

אָמַר לִיה:
זוּ בְּיַדֵּינוּ הִיא, לְעַכְבַּ מִנִּין?

אָמַר לִיה:
"לְרִצְנֵיכֶם תִּזְבַּחְהוּ"³¹⁷ (ויקרא יט, ה) - לְדַעַתְכֶם זְבִיחוּ.

³¹⁶ וְשַׁחַט אֶת בֶּן הַבְּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֱהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ כְּסִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד
³¹⁷ וְכִי תִזְבַּחוּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְנֵיכֶם תִּזְבַּחְהוּ

25. מז, א

"שאינו המחשבה הולכת אלא אחר העובד".

מתניתין דלא כי האי תנא,

דתנאי:

"אמר רבי אלעזר ברבי יוסי:

שמעתי שהבעלים מפגליו".

אמר רבא:

מאי טעמא דרבי אלעזר ברבי יוסי?

דאמר קרא: "והקריב המקריב"³¹⁸ (במדבר טו, ד).

אמר אביי:

רבי אלעזר ברבי יוסי,

ורבי אלעזר,

ורבי שמעון בן אלעזר - כולו סבירא להו: זה מחשב וזה עובד הוויא מחשבה.

רבי אלעזר ברבי יוסי?

הא דאמרן.

רבי אלעזר?

דתנן:

"השוחט לגוי - שחיטתו בשרה,

ורבי אלעזר פוסל" (חולין לח:).

רבי שמעון בן אלעזר?

דתנן:

"כלל אמר רבי שמעון בן אלעזר:

כל שאין בשר להצניע,

ואין מצניעין כמוהו,

הוכשר לזה והצניעו, ובא אחר והוציאו - נתחייב זה במחשבה של זה".

תרוייהו, אית להו דרבי אלעזר ברבי יוסי,

השתא בחוץ אמרינן,

בפנים מיבעיא!?

רבי אלעזר ברבי יוסי לית להו דתרוייהו,

דלמא בפנים הוא דאמרינן,

בחוץ לא אמרינן.

רבי שמעון בן אלעזר אית ליה דרבי אלעזר,

השתא שבת אמרינן,

בעבודה זרה מיבעיא!?

רבי אלעזר - לית ליה דרבי שמעון בן אלעזר,

דלמא בעבודה זרה הוא דאמרת קעין בפנים,

אכל שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה.

הדרן עלך בית שמאי

³¹⁸ והקריב המקריב קרבנו ליהוה מנחה סלת עשרון בלול ברבעית ההיו שמו